

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра європейської економіки і бізнесу**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

05 Соціальні та поведінкові науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

051 «Економіка»

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ

«Міжнародна економіка»

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**на тему «Офшорний сектор в економіці країн Латинської Америки і
Карибського басейну»**

здобувача Дзюбинського Максима Ігоровича

(підпис)

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор Ткаленко С.І.

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

В.о. завідувача кафедри: д.е.н, доц. Федірко О.А.

(підпис)

Київ 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра європейської економіки і бізнесу**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ**

**«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
05 Соціальні та поведінкові науки
051 Економіка
Міжнародна економіка**

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Столярчук Я.М.

_____ Федірко О.А.

«____» _____ 20__ р.

«____» _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти *Дзюбинському Максиму Ігоровичу*

денної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: **«Офшорний сектор в економіці країн Латинської Америки і
Карибського басейну»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від «14» лютого 2023 р. № 291-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах періодичних видань, підручників, цифрових бібліотек, монографічних досліджень, положень сформульованих у працях зарубіжних вчених, присвячених дослідженню офшорних фінансових центрів, а також аналітичних матеріалах ОЕСР, The World Bank, ECLAC, Tax Justice Network, Eurostat та нормативно-правових актах України.

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Теоретико-методологічні засади дослідження офшорних секторів
<i>(термін подання – до 10 березня)</i>	
Розділ 2	Сучасний стан та тенденції діяльності офшорних секторів
<i>(термін подання – до 10 травня)</i>	

Об'єкт дослідження:	Офшорні зони у світовій фінансовій мережі
Предмет дослідження:	Особливості офшорної діяльності країн Латинської Америки та Карибського регіону
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Розкриття сутності і ролі офшорних фінансових центрів країн Латинської Америки та Карибського регіону в глобальній світовій економіці

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Дослідити передумови та причини виникнення офшорних юрисдикцій; класифікувати офшорні зони у світовій економіці; охарактеризувати офшорні секторів Латинської Америки та Карибського басейну.
У розділі 2	Проаналізувати особливості функціонування офшорів у країнах Латинської Америки та Карибського басейну; обґрунтувати тенденції діяльності офшорних секторів та їх вплив на світову економіку; розкрити наслідки діяльності офшорів для України.

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

Ткаленко С.І.

(ініціали, прізвище)
«14» лютого 2023 р.

Завдання одержав студент

(підпис)

Дзюбинський М.І.

(ініціали, прізвище)
«14» лютого 2023 р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 51 сторінку, 3 таблиці, 9 рисунків, список використаної літератури з 68 найменувань, додатки.

«Офшорний сектор в економіці країн Латинської Америки і Карибського басейну»

Об'єктом дослідження є офшорні зони у світовій фінансовій мережі.

Предметом дослідження виступають особливості офшорної діяльності країн Латинської Америки та Карибського регіону.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи - розкриття сутності і ролі офшорних фінансових центрів країн Латинської Америки та Карибського регіону в глобальній світовій економіці.

Відповідно до поставленої мети були зазначені такі *завдання*:

- дослідити передумови та причини виникнення офшорних юрисдикцій;
- класифікувати офшорні зони у світовій економіці;
- охарактеризувати офшорні секторів Латинської Америки та Карибського басейну.
- проаналізувати особливості функціонування офшорів у країнах Латинської Америки та Карибського басейну;
- обґрунтувати тенденції діяльності офшорних секторів та їх вплив на світову економіку;
- розкрити наслідки діяльності офшорів для України.

Практичне значення отриманих результатів. Висновки та результати з дослідження можуть бути корисними для подальшого створення та розробки інструментарію для боротьби з незаконною фінансовою діяльністю, створення ефективних інструментів для мінімізації офшоризації України та витоку капіталу з неї.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2023.

Рік захисту роботи 2023.

Ключові слова: офшори, офшорні зони, податкові гавані, офшорні фінансові центри, Латинська Америка, Карибський басейн, тіньова економіка, податки, оподаткування, податкова база, відмивання брудних грошей, ухилення від сплати податків.

В і д г у к
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»
Дзюбинського Максима Ігоровича
на тему «**Офшорний сектор в економіці країн Латинської Америки
і Карибського басейну**»

1. Актуальність теми: в сучасних умовах глобалізації, розвитку технологій та науково-технічного прогресу продовжують розвиватися офшорні зони, як з одного боку дозволяють зменшити базу оподаткування для бізнесу, з іншого боку сприяють розвитку острівних та економічно слабких країн світу. У зв'язку з чим дана тема роботи є актуальною і потребує подальшого її розкриття.

2. Позитивні риси кваліфікаційної роботи: на теоретичному рівні автором розкрито основні засади функціонування офшорних юрисдикцій, досліджені передумови та причини їх виникнення, показана типізація їх у світовій економіці та розкриті основні характерні риси та особливості їх діяльності у країнах Латинської Америки та Карибського регіону.

3. Наявність самостійних розробок автора: автором проаналізовані офшорні зони країн Латинської Америки та Карибського басейну, виявлені тенденції їх подальшого розвитку, проаналізовані обсяги офшорних статків у глобальному вимірі та визначений вплив на світову економіку. Заслужує на увагу дослідження автором щодо впливу офшорних зон на економіку України.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: цінність рекомендацій, запропонованих автором та висновків полягає в авторському баченні щодо подальшого розвитку офшорних фінансових центрів країн Латинської Америки та Карибського регіону.

5. Наявність недоліків: суттєвих зауважень не має, але водночас зазначимо, що робота відповідає мінімальним вимогам, могла бути посилена за рахунок більшої бази статистичних даних у розрізі різних видів фінансових офшорних центрів країн Латинської Америки та Карибського регіону.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: бакалаврська робота справляє приємне враження, рекомендується до захисту в ДЕК з позитивною оцінкою, 43 балів.

Науковий керівник: проф. кафедри європейської економіки і бізнесу, д.е.н., професор

(підпис)

Ткаленко С.І.

«26» травня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОФШОРНИХ СЕКТОРІВ	6
1.1. Передумови та причини виникнення офшорних юрисдикцій	6
1.2. Класифікація офшорних зон у світовій економіці	13
1.3. Характеристика офшорних секторів Латинської Америки та Карибського басейну	18
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОФШОРНИХ СЕКТОРІВ	30
2.1. Аналіз особливостей функціонування офшорів у країнах Латинської Америки та Карибського басейну	30
2.2. Тенденція діяльності офшорних секторів та їх вплив на світову економіку	37
2.3. Наслідки діяльності офшорів для України	43
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

Актуальність теми. Глобалізація вважається найбільш розвиненою фазою капіталізму. Офшорні фінансові центри є невід'ємною частиною глобалізації. Латинська Америка і Карибський басейн є одними з найбільш важливих регіонів у світі, де офшорні зони і фінансові послуги є важливим джерелом доходів і сприяють залученню іноземних інвестицій.

Офшорні фінансові центри постійно розвиваються у відповідь на мінливі ринкові умови, технологічний розвиток, регуляторний тиск і громадський контроль. Вони також відрізняються за своєю правовою базою, інституційними структурами, бізнес-моделями та практиками управління.

Існування перешкод, що ускладнюють доступ до фінансової інформації для національних та іноземних податкових органів, призводить до негативних наслідків. Перешкоджаючи повному оподаткуванню доходів від портфельних інвестицій, відсутність доступу до фінансової інформації ставить під загрозу загальну справедливість податкової системи країни, як між платниками податків, що дотримуються і не дотримуються вимог, так і між різними джерелами доходу.

Шлях до більшої податкової прозорості вимагає зусиль не лише від податкових гаваней, але й від усіх країн. Враховуючи зростаючу роль міжнародних фінансових потоків і глобального бізнесу, а також досвід і знання фінансових установ, для того щоб вижити, офшорним фінансовим центрам доведеться продемонструвати, що їхня бізнес-модель - це щось інше, аніж просто надання можливостей для ухилення від сплати податків.

Отже, тема офшорних зон у Латинській Америці та Карибському басейні є актуальною через її вплив на оподаткування, відмивання грошей, економічний розвиток, регулювання та міжнародні зусилля, спрямовані на сприяння фінансовій прозорості та боротьбу з незаконною фінансовою діяльністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням та аналізом проблем, що пов'язані із проблемами функціонування офшорних фінансових центрів займаються вчені багатьох країн. Вагомий науковий вклад у дослідження такого роду проблем внесли такі зарубіжні дослідники як Дж. Урі, Г. Цукман, В. Бріттен-Кетлін, Р. Палан, Н. Йоганнесен, А. Альстадестер, В. Дж. Мун, Д. Хаберлі, М. Майнцер, М. Паланські та інші. Їх дослідження зосереджуються на вивченні ролі офшорних зон у стимулюванні економічного зростання, привабливості регіону для іноземних інвесторів, податкових режимах, регулюванні фінансових ринків та боротьбі зі спробами використання офшорних схем для відмивання грошей і ухилення від оподаткування.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розкриття сутності і ролі офшорних фінансових центрів країн Латинської Америки та Карибського регіону в глобальній світовій економіці.

Для досягнення визначеної мети було поставлено наступні завдання:

- дослідити передумови та причини виникнення офшорних юрисдикцій;
- класифікувати офшорні зони у світовій економіці;
- охарактеризувати офшорні сектори Латинської Америки та Карибського басейну.
- проаналізувати особливості функціонування офшорів у країнах Латинської Америки та Карибського басейну;
- обґрунтувати тенденції діяльності офшорних секторів та їх вплив на світову економіку;
- розкрити наслідки діяльності офшорів для України.

Об'єктом дослідження є офшорні зони у світовій фінансовій мережі

Предметом дослідження виступають особливості офшорної діяльності країн Латинської Америки та Карибського регіону.

Методи дослідження. Для вирішення завдань використовувались різноманітні методи дослідження, зокрема порівняльний, статистичний, метод наукової абстракції, графічний метод, метод кореляційно-регресійного аналізу.

Практична значущість отриманих результатів дослідження полягає у тому, що висновки та результати можуть бути корисними для подальшого створення та розробки інструментарію для боротьби з незаконною фінансовою діяльністю, створення ефективних інструментів для мінімізації офшоризації України та витоку капіталу з неї.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою роботи є періодичні видання, підручники, цифрові бібліотеки, монографічні дослідження, положення сформульовані у працях зарубіжних вчених, присвячених дослідженню офшорних фінансових центрів. Також були задіяні статистичні та аналітичні матеріали ОЕСР, The World Bank, ECLAC, Tax Justice Network, Eurostat, нормативно-правові акти України.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів і висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний текст роботи становить 51 сторінку і включає 9 рисунків та 3 таблиці. Список використаних джерел містить 68 найменувань. Роботу доповнено 3 додатками на 7 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОФШОРНИХ СЕКТОРІВ

1.1. Передумови та причини виникнення офшорних юрисдикцій

Закони про банківську таємницю, низькі податкові ставки та фіктивні компанії, зареєстровані на абонентські скриньки, - ось деякі з загальних рис, пов'язаних з офшорними фінансовими центрами (далі - ОФЦ), які перетворили відомі місця відпочинку в Карибському басейні та інших регіонах на магніт для глобальних фінансових транзакцій.

З тих пір як з'явилися податки, відтоді уряди країн ведуть війну за оподаткування. Податки - це спосіб розподілу витрат на спільні інтереси, такі як оборона, дороги, аеропорти та соціальні програми; їх дотримання базується на принципі справедливості - кожен платить свою справедливу частку [1]. Правила і практика найбільш заможних фізичних осіб (англ. HNWI) полягають у тому, щоб не сплачувати податків або якомога більше зменшити податкове навантаження, а стягнення навіть найменших сум є складним або неможливим через складні програмні застосунки, встановлені офшорними банками для збереження абсолютної таємниці.

У літературі існує тенденція концептуалізувати офшорні зони, вони ж податкові гавані (англ. tax havens), як засоби, що використовуються корпораціями та заможними фізичними особами для уникнення національних податкових зобов'язань [4, с. 1089]. Цей напрям думок завдячує своїм інтелектуальним надбанням науковцям, які розглядають зростання транскордонної торгівлі - разом із приватною системою управління, що розвивається поза сферою державного втручання, як таку, що підриває територіальний суверенітет, або навіть робить його застарілим. [4, с. 1089)

Податкові гавані мають давню історію. Термін "податкова гавань" широко використовується з 1950-х років. Проте немає єдиної думки щодо того, що він означає. Проблема полягає в тому, що, з одного боку, багато урядів використовують своє суверенне право приймати закони, щоб допомогти успішним секторам своєї економіки конкурувати у світовій економіці або, навпаки, стимулювати розвиток нових конкурентоспроможних секторів. Вони часто застосовують певну комбінацію фіскальних субсидій та пільг, включаючи зниження податків (іноді за допомогою неформальних або дуже непрозорих домовленостей) та усунення "бюрократичної тяганини" (тобто регулювання), щоб залучити або утримати мобільний капітал.

Таблиця 1.1 – Етапи розвитку офшорних фінансових центрів

Етапи	Характеристика
I етап (II ст. до н.е.)	Перші згадки про безподаткові території у Римській імперії.
II етап (1920-1930-і рр.)	Поява перших офшорних фінансових центрів.
III етап (1950-1990-і рр.)	Період виникнення та розвитку сучасних офшорних юрисдикцій.
IV етап (кінець 1990-х рр.)	Початок боротьби та втручання наглядових органів у діяльність офшорних фінансових центрів.

Джерело: складено автором на основі [2,6,10].

Щоб зрозуміти складні відносини між громадянами, урядом і податками, варто почати з Римської імперії. Одні з перших згадок про безподаткові території датуються у 2 столітті до нашої ери, коли Рим вирішив підірвати незалежну на той час грецьку острівну державу Родос, заснувавши безподатковий порт на острові Делос. Хоча Родос стягував лише 2% податку на торгівлю, він швидко втратив торгівлю з новим безподатковим портом, і його ера як комерційної потуги фактично закінчилася [6]. Таким чином Рим часто використовував податкову політику, щоб винагороджувати друзів і карати ворогів. Лояльним містам часто надавали безподатковий статус.

Європейські колоніальні держави приваблювали поселенців до Нового Світу - США - сприятливою податковою політикою. За іронією долі, головною причиною

Американської революції стала спроба англійського уряду підвищити податки для громадян американських колоній, щоб оплатити їхню оборону та управління.

Різні країни претендують на звання найстарішої податкової гавані у світі. Наприклад, Нормандські острови стверджують, що їхня податкова незалежність сягає часів нормандського завоювання (1066 рік), а острів Мен - ще більш давніх часів. Тим не менш, сучасна концепція податкової гавані, за загальним визнанням, виникла в певний момент одразу після Першої світової війни. Бермудські острови іноді оптимістично стверджують, що вони були першою податковою гаванню на основі створення першого законодавства про офшорні компанії в 1935 році новоствореною юридичною фірмою Conyers Dill & Pearman [31]. Однак це твердження Бермудських островів є спірним, якщо порівняти його з прийняттям закону про трасти в Ліхтенштейні в 1926 році для залучення офшорного капіталу.

Проте більшість економічних оглядачів вважають, що "справжньою" первісною податковою гаванню була Швейцарія, на другому місці - Ліхтенштейн. Розпочалось це з Віденського конгресу 1815 року, який надав Швейцарії статус нейтральної країни, зробивши її першою офшорною країною. [3] Відтоді ця маленька альпійська країна не тільки ніколи не брала участі у війнах, але й стала одним з найкращих місць для зберігання готівки, особливо якщо ви хочете, щоб вона була захищена найсуворішими законами про банківську таємницю у світі.

Оскільки Швейцарія зберігала нейтралітет протягом Першої світової війни, їй не довелося нести жодних витрат на відбудову, пов'язаних з воєнними діями, а отже, завдяки податковій конкуренції вона змогла запропонувати притулок зі значно нижчими податками, ніж її сусіди, і таким чином привабити іноземні інвестиції.

У 1920-1930-х роках кілька невеликих країн на чолі зі Швейцарією почали завойовувати собі славу податкових гаваней. Невелике князівство Ліхтенштейн, розташоване між Швейцарією та Австрією, у 1924 році прийняло швейцарський франк як свою валюту, і водночас прийняло власний Цивільний кодекс. Ліхтенштейн синтезував і кодифікував швейцарську та австрійську практики, створивши нову корпоративну форму, сумнозвісний Анштальт, заснований на

австрійській концепції заснування. Новий Закон про компанії не встановлював жодних вимог чи обмежень щодо громадянства акціонерів ліхтенштейнських компаній.

Фінансовий трикутник Цюрих-Цуг-Ліхтенштейн став першим справжнім центром податкових гаваней у 1920-х роках. Кілька офшорних холдингових компаній і трастів існували у Швейцарії до війни, але після 1920 року кількість холдингів невпинно зростала. Кантон Цюрих не дуже охоче надавав податкові привілеї цим холдинговим компаніям, але фінансова еліта міста використовувала більш податливі та набагато бідніші сільські кантони Гларус і Цуг, які переробили свої закони за порадами юристів і банкірів з Банхофштрассе в Цюриху. Ті самі юристи та банкіри консультували Ліхтенштейн. Завдяки цьому Цюрих став центром швейцарського анонімного товариства та поштових скриньок, затьмаривши Базель до кінця 1920-х років.

Люксембург також був серед перших країн, які запровадили концепцію холдингової компанії. Відповідно до закону від 31 липня 1929 року, такі компанії були звільнені від сплати податків на прибуток. Коли уряди підвищували податки, щоб оплатити свої військові витрати, багато заможних європейців уникали своєї частки військових витрат і вивозили гроші до цього фінансового трикутника.

Протягом наступних ста років галузь розвивалася повільно і використовувалася переважно європейською елітою, залишаючись відносно невеликою за масштабами.

Напередодні Другої світової війни Франція та Німеччина чинили тиск на Швейцарію, вимагаючи оприлюднити інформацію про людей, які використовували цю юрисдикцію як офшорну податкову гавань. Відповіддю Швейцарії стало запровадження суворого законодавства про конфіденційність, що захищає та гарантує безпеку інвесторів, а отже, закріплює за Швейцарією статус найбезпечнішого офшорного фінансового центру у світі з точки зору захисту активів.

Коли Друга світова війна наближалася до завершення, союзники зустрілися в Бреттон-Вудсі в США, щоб створити міжнародну фінансову систему для

післявоєнного світу. Враховуючи помилки минулого, коли спекуляції спричинили раптовий, руйнівний відтік капіталу, коли виникла загроза фінансової кризи, союзники домовилися створити систему, в якій спекулятивний рух капіталу між країнами буде стримуватися, щоб не загострювати майбутні кризи. Результатом цього стало те, що якщо компанія хотіла інвестувати багато грошей за кордон, вона повинна була отримати дозвіл від фінансових регуляторів.

Існують також свідчення того, що Бермудські, Багамські та Джерсійські острови, а також Панама в обмеженій мірі використовувалися як податкові гавані в міжвоєнні роки. [10]

Лише після Другої світової війни, коли британський середній клас шукав спосіб захистити свої активи від низки репресивних британських урядів, які запроваджували каральну максимальну ставку податку на прибуток у розмірі 90%, було започатковано розвиток більш експансивної нерегульованої фінансової індустрії.

У 1960-х роках було прийнято британське законодавство, яке дозволило використання трастів; разом зі створенням Євrorинку це фактично дало банкам дозвіл здійснювати нерегульовані операції з іноземними суб'єктами господарювання, якщо вони використовують іноземну валюту, що сприяло створенню більш ліберальної фінансової системи.

Така стратегія зниження корпоративних податків зазвичай залежала від наявної угоди про уникнення подвійного оподаткування між невеликою юрисдикцією (з низькими податковими зобов'язаннями) та більшою юрисдикцією (з високим податковим тягарем, якому б підлягала компанія в іншому випадку). Щоб скористатися перевагами угоди про уникнення подвійного оподаткування і таким чином сплачувати податки за нижчою ставкою, корпорації структурували власність компанії через меншу юрисдикцію.[2]

Починаючи з 1970-х років у світі спостерігалось посилення податкових режимів і модернізація ставок податку на прибуток і ПДВ, а також розширення глобалізації та інтернаціоналізації торгівлі, що стимулювало розвиток світової економіки. Багато бізнесменів розширювали ринки збуту, відкривали свої

виробництва в інших країнах, а держави почали активно розвивати офшорні зони на своїх територіях, залучаючи таким чином іноземний капітал.

Для розвитку корпоративних інструментів, починаючи з 1980-х років, багато країн переглянули цілі свого законодавства, тим самим звільнивши інвесторів від місцевого податкового навантаження. Так з'явилися так звані "звільнені компанії" та "міжнародні комерційні корпорації".

Однак офшорні зони приваблювали не лише солідний бізнес і сім'ї, але, на жаль, вони також активно освоювалися злочинцями та особами, що відмивали гроші, які виводили активи через офшори для убезпечення банківських рахунків. Звісно, регуляторні органи не могли миритися з такими випадками. Тож для офшорних юрисдикцій почалася нова ера - їм довелося дотримуватися нових правил і ставати більш прозорими. [6]

У 1970-х і 1980-х роках кількість офшорних центрів зростає до понад 50, а активи та холдингові структури, які вони пропонували, стали більш складними. Острови Тихого та Індійського океанів, що мали фіскальні проблеми, вступили в боротьбу в надії зменшити свою залежність від туризму. З 1990-х років до них приєдналися кілька країн Перської затоки та Африки, а також пострадянські республіки. Деякі з "новачків" зосередилися на електронній комерції або азартних іграх в інтернеті. Незабаром ці офшорні центри стали каналами для щонайменше третини всіх міжнародних кредитів та іноземних інвестицій, а також для дедалі більших обсягів незадекларованих доходів і нечесно отриманих прибутків.

Занепокоєні цим, країни Організації економічного співробітництва та розвитку (далі - ОЕСР) наприкінці 1990-х років почали вживати заходів. Придушення "шкідливої" податкової конкуренції перетворилося на війну з ухилянням від сплати податків. Багато гаваней потрапили до чорних списків. Коли вибухнула світова фінансова криза, вони були змушені надавати більше інформації про своїх користувачів. Але, попри зміну настроїв, мало хто з них зник, а офшорні фінансові потоки залишилися більш-менш стабільними. [5]

Сьогодні офшорна індустрія охопила майже всі країни світу, але вона вже не забезпечує тієї 100% конфіденційності, яка була доступна на початку зародження

податкових гаваней. Сучасні офшорні зони створюються не лише країнами, але й окремими регіонами і навіть містами. Наприклад, американські штати Флорида, Техас є такими юрисдикціями. Деякі, як Туреччина, називають себе вільними економічними зонами (ВЕЗ) - ще один синонім офшорів.

Однією з головних причин успіху податкових гаваней це здатність забезпечити захист від національного регулювання та оподаткування без потреби фізичної подорожі до країни перебування. Іншими словами, на відміну від територіальних виробничих відносин, які визначають інші галузі (земельне сільське господарство та видобувні галузі), податкові гавані не мають територіальних відносин. [4]

Основною причиною появи податкових гаваней стала глобалізація економіки, яка має тренд до зростання і супроводжується стрімким збільшенням кількості транснаціональних корпорацій та міжнародних фінансових операцій.

Транснаціональні компанії можуть створювати дочірні компанії в податкових гаванях, надавати їм капітал і позичати гроші своїм дочірнім компаніям у країнах з вищим рівнем оподаткування. Сплачені відсотки зменшують оподатковуваний прибуток у країнах з високими податками та генерують прибуток у податкових гаванях. Це зменшує податкові надходження в країнах з високим рівнем оподаткування та посилює податкову конкуренцію, змушуючи інші країни знижувати свої податки.

Оскільки відкриті кордони дозволяють здійснювати міжнародний рух капіталу, існує стимул переміщувати капітал і доходи від одного місця в інше, де податки відносно низькі, а рівень секретності високий. Хоча капітал у податкових гаванях не обов'язково є нелегальним, він може бути таким, наприклад, коли відсотковий дохід не декларується в країні, де одержувачі сплачують податки. Таке міжнародне ухилення від сплати податків викликає велике занепокоєння у багатьох принаймні з трьох причин: по-перше, воно зменшує податкові надходження; по-друге, знижує ефективне оподаткування багатих; і, по-третє, більшість може втратити довіру як до податкової системи, так і до державних інституцій.

Іншим важливим фактором, що зумовив появу податкових гаваней, є пошук більшої економічної ефективності. Розміщуючи свою діяльність у країнах з нижчими податками, компанії можуть зменшити загальний податковий тягар на свої операції, що може підвищити їхню прибутковість і надати їм конкурентну перевагу.

Ще одним фактором який став в основу податкових гаваней - це захист активів. Це пов'язано з тим, що вони діють за межами регуляторної та правової юрисдикції США, ЄС та інших розвинених західних країн. Це робить надзвичайно складним для місцевих судових рішень мати будь-яке значення при спробі вимагати офшорні активи та/або податки.

Офшорні податкові гавані також зазвичай не мають угод про обмін податковою інформацією (англ. Tax Information Exchange Agreements - TIEA) з США або ЄС, що ускладнює для них ретельну перевірку використання цих податкових гаваней з метою уникнення оподаткування. Це додає ще один рівень захисту.

1.2. Класифікація офшорних зон у світовій економіці

Загальноприйнятої класифікації офшорних зон не існує, але є кілька ознак, які дозволяють розділити такі зони на класи. Ці ознаки є наступними:

- Податкові вимоги;
- Вимоги до звітності;
- Рівень конфіденційності особистої інформації.

Офшорні фінансові центри (далі – ОФЦ) за податковими вимогами можна розділити на чотири основні класи (рис.1.1):

- "Класичні" офшори;
- Юрисдикції з низькими податками;
- Юрисдикції з територіальною системою оподаткування;
- Оншорні та ніаршорінгові юрисдикції. [9]

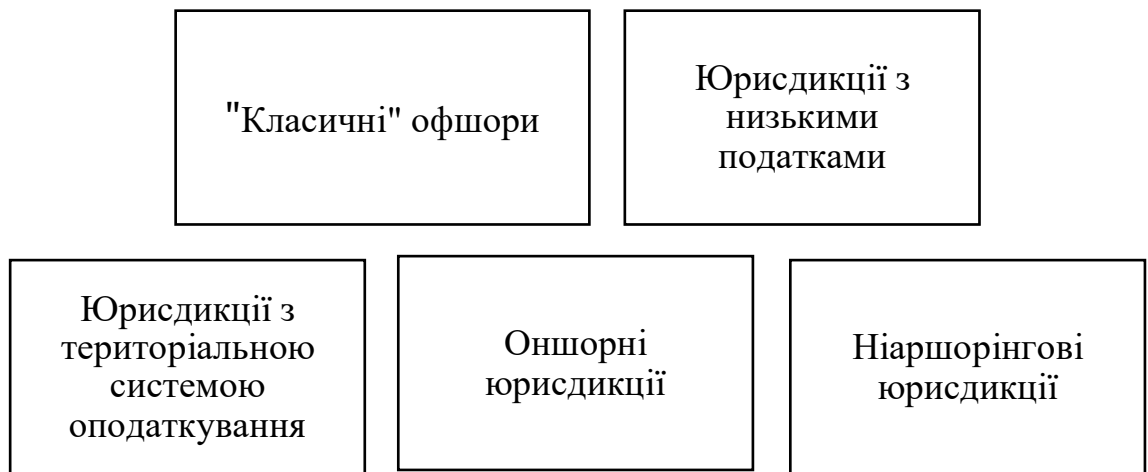

Рис. 1.1 – Класифікація офшорних юрисдикцій за податковими вимогами
Джерело: [9].

Основною характеристикою “класичних” офшорів є те, що вони стягують нульові податки. Звільнення від корпоративних податків — не єдина податкова перевага, яку пропонують ці офшорні зони. Зазвичай вони ще не стягують податок на приріст капіталу, податок на спадщину, міжнародний податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб-резидентів тощо. Проте в усіх країнах існує державне мито, яке сплачується замість податків. Реєстрація бізнесу там відносно дешева і процес реєстрації займає близько тижня.

Особливістю цих юрисдикцій від інших є те, що вони зазвичай знаходяться в різних чорних списках. Тобто компанії що зареєстровані в цих офшорах мають проблеми з відкриттям банківських рахунків та репутаційні ризики. До цих країн відносяться: Сейшельські острови, Науру, Британські Віргінські острови та Беліз.

Юрисдикції з низькими податками є більш привабливими, ніж “класичні” офшори, з точки зору їх міжнародної репутації. Компанії, зареєстровані в одній з цих юрисдикцій, набагато простіше відкрити корпоративний банківський рахунок. Крім того подання фінансової звітності там є обов'язковим, а також за певних умов проводиться аудиторські перевірки. Прикладом таких країн є: Кайманові острови, Бермудські острови та САР Макао. [11]

Особливий інтерес представляють офшорні юрисдикції, які застосовують так звану територіальну систему оподаткування. У той час як багато країн

оподатковують своїх громадян і юридичних резидентів незалежно від того, в якій точці світу вони отримують доходи, існують національні держави, які стягують податки тільки з доходів, отриманих в межах своїх географічних кордонів. Якщо компанія, зареєстрована в такій країні, вона отримує прибуток за кордоном який не оподатковується в цій державі. Популярними ОФЦ які використовують цю систему оподаткування, є Панама, Парагвай або Таїланд.

Чи можна вважати Великобританію та США офшорними зонами? - І так, і ні. Оскільки там високі податки, суворі вимоги до прозорості, публічні реєстри компаній тощо. Це, безумовно, не є ознаками офшорної юрисдикції. Проте існує таке поняття як оншорні юрисдикції [32]. Вони відрізняються від офшорних компаній тим, що зареєстровані в країнах, які не пропонують пільгового оподаткування. На відміну від офшорних компаній, власники оншорних компаній часто не можуть зберігати повну таємницю, оскільки інформація про їхню діяльність знаходиться у відкритому доступі. Як наслідок, багато наземних компаній є більш уразливими до державного контролю. До цих зон, окрім США та Великобританії, можна також віднести Ліхтенштейн, Швейцарію, Австрію.

Існують також ніаршорингові юрисдикції, тобто ті, які надають послуги аутсорсингу в країни, які відносно близькі до основних країн здійснення господарської діяльності [32]. Зазвичай ніаршоринг зосереджений у Мексиці, Коста-Ріці або інших сусідніх країнах Центральної Америки.

Ідентифікація офшорних зон в глобальній економіці є складним завданням. Попри те, що існує думка, що ОФЦ асоціюються з незаконною діяльністю або віддаленими островами з сумнівною правовою та/або регуляторною базою, дослідження продемонстрували їхню повсюдність у глобальних фінансових мережах у кожному секторі [12], а також те, що ефективне управління та сильні інституції є їхніми ключовими атрибутами. Для компаній та фізичних осіб з багатьох країн Півдня фінансові установи в податкових гаванях насправді можуть запропонувати значно більший рівень регулювання та/або стабільності.

Офіційні списки податкових гаваней змінюються знову і знову. Крім того, численні організації також публікують власні списки, які складаються за різними критеріями (додаток А). Найвідомішим з них, безумовно, є список Oxfam.

Oxfam - це неурядове об'єднання численних організацій, що займаються питаннями допомоги та розвитку, які зосереджені на допомозі в цілях розвитку та скорочення бідності [7]. Oxfam постійно аналізує численні країни та наприкінці 2018 року, незалежно від інших списків, внесла перелічені нижче країни до власного чорного списку. Серед 35 країн, що увійшли до списку (рисунк Б.1), є також 4 держави ЄС: Ірландія, Люксембург, Мальта та Нідерланди. Oxfam також дослідив 28 країн ЄС і прийшов до зовсім інших результатів аніж Європейська комісія.

У 2017 році Європейський Союз склав досить розлогий на той час чорний список "країн і територій, що не співпрацюють" з 19 держав, які, на його думку, є податковими гаванями. Однак цей список так і не набув чинності. Після численних заперечень і вилучень, до кінця 2018 року цей список був скорочений до п'яти країн. У лютому 2019 року Європейська комісія ухвалила новий список, який тепер складався з 23 країн, а в лютому 2020 року його знову скоротили вдвічі. Щороку складаються нові списки, які зараз включають лише кілька позицій. Останній список від 2022 року включає 12 країн (додаток А). Проте люди часто критикують причини, через які країна не потрапляє до списку. Наприклад, Туреччині неодноразово надавали відстрочку з "політичних причин". Ще більш дивним виглядає той факт, що Кайманові острови ніколи не були в списку. До Брекзиту вони вважалися територією ЄС і тому не могли бути включені до списку за визначенням. [7]

Світовий банк, Міжнародний валютний фонд (далі - МВФ) та різні інші неурядові організації також постійно складають списки податкових гаваней за власними критеріями.

МВФ уникає терміну "податкова гавань", але надає подібний список (рисунк Б.2) під назвою "офшорні фінансові центри", тим більше, що цей список має на меті показати країни, чия фінансова стійкість виходить далеко за межі їхніх

власних економічних показників. Той факт, що МВФ також розрізняє регіональні та офшорні фінансові центри, означає, що офшорний фінансовий центр є потенційним податковим притулком.

Еволюція офшорного бізнесу сприяла розвитку державного регулювання офшорних юрисдикцій. Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (англ. та далі - FATF) - це об'єднання Європейського Союзу, Ради співробітництва країн Перської затоки та 38 окремих країн. Серед них Китай, США, Японія та Росія (призупинено членство з 2023 року).

FATF та ОЕСР є наднаціональними структурними інституціями, які протидіють незаконній діяльності офшорних юрисдикцій. Вони приділяють особливу увагу проблемним питанням ухилення від сплати податків та відмивання коштів через офшорні компанії, заохочують країни світу розробляти політику боротьби та протидії недобросовісній податковій конкуренції.

FATF аналізує існуючі механізми функціонування офшорних юрисдикцій, схеми виведення нелегальних капіталів, розробляє рекомендації щодо протидії офшорному бізнесу, який фінансується офшорними компаніями. Загальні рекомендації стосуються розвитку та вдосконалення національних правових систем; підвищення ролі фінансово-кредитних організацій у процесі протидії відмиванню коштів, отриманих злочинним шляхом; інтенсифікації співпраці окремих країн. Відповідно до визначених критеріїв ризику, FATF розробила "чорний" та "темно-сірий" (рисунки Б.3) список країн, які ухиляються від застосування контрзаходів щодо офшорного бізнесу. [37, с. 4]

ОЕСР у своєму списку (додаток А) CBI - (англ. citizenship by investment, - "громадянств які можна купити за інвестиції") перелічує низку країн, в яких громадянство можна отримати за досить великі інвестиції. Передумовою для цього є те, що громадяни часто мають у своєму розпорядженні інші моделі оподаткування та права. Це не означає що є пряма небезпека ухилення від сплати податків, але можливість зловживань існує.

Варто зазначити, що ОЕСР також має власний чорний список податкових гаваней. Цей список насправді так само важливий, як і всі інші. Однак, він не був

включений у таблицю (додаток А), оскільки "список" наразі має лише одну позицію: Тринідад і Тобаго.

Міцність банківської таємниці також визначає, наскільки добре в країні можна приховати гроші. У цьому контексті добре відомі анонімні номерні рахунки у Швейцарії. Хоча вони не звільняють власника від податкових зобов'язань, але добре приховують їх від іноземних органів влади. Індекс фінансової таємниці (англ. - FSI) вимірює ефективність законів країни у приховуванні грошей. Із загальної кількості 141 країни індекс 2022 року визначає ступінь секретності для капіталу та його власників, а також кількість грошей, що переміщуються через ці країни у світовому фінансовому ринку. Дуже високі позиції в цьому списку займають дві країни, які в іншому випадку рідко згадуються в цьому контексті: США (1 місце) та Німеччина (7 місце). [8]

1.3. Характеристика офшорних секторів Латинської Америки та Карибського басейну

Історично так склалося, що послуги вважалися неторговими, а офшоринг обмежувався виробничим сектором. Однак розвиток і поширення інформаційно-комунікаційних технологій в останні роки збільшив доступність офшорних послуг у світовій економіці. Особистий контакт між клієнтом і постачальником у традиційній торгівлі замінюється віддаленими сервісними центрами в епоху нових знань.

Латинська Америка є великим виробником товарів, як сільськогосподарської, так і мінеральної продукції. Деякі країни (Венесуела, Мексика, Еквадор, Тринідад і Тобаго) експортують нафту, тоді як інші (Болівія, Чилі, Колумбія, Бразилія, Перу, Ямайка) експортують інші мінеральні продукти або сільськогосподарську продукцію. Експорт сировинних товарів забезпечив урядам значні державні надходження, що певною мірою зменшило потребу в

обкладанні громадян податками. Це, безумовно, стосується Мексики, Чилі, Болівії, Еквадору та деяких інших країн.

Країни Латинського регіону та Карибського басейну це різноманітний регіон зі значним економічним потенціалом і можливостями для зростання.

Стале використання ресурсів океану, відома більша як "блакитна економіка", пропонує потенціал для економічної диверсифікації, зберігаючи при цьому навколишнє середовище регіону, а також для подальшого розвитку інших секторів, що мають потенціал для зростання.

Багато малих економік, у тому числі залежних від туризму, зберігали позитивні темпи зростання до початку пандемії COVID-19. Карибський регіон сильно постраждав від майже повної зупинки туризму. За оцінками, економіка Карибського басейну скоротилася на 8,6% у 2020 році, за винятком Гаяни - на 12,6%. Постраждало багато робочих місць, а нещодавнє високочастотне телефонне опитування в одній з малих держав Карибського басейну свідчить про те, що кількість бідних зростає, хоча масштаби й тривалість цього зростання залежатимуть від темпів економічного відновлення. Розвиток пандемії та зусилля з вакцинації матимуть значний вплив на швидкість і масштаби відновлення. [21]

Країни Карибського басейну надзвичайно вразливі до зміни клімату та стихійних лих. Екстремальні погодні явища є звичним явищем - у 2019-2020 роках регіон пережив дев'ять ураганів категорії 3 і вище, а в сезоні ураганів 2020 року було зафіксовано рекордну кількість названих штормів. Ураган може знищити більше, ніж весь річний ВВП невеликого острова, і найчастіше від нього найбільше страждають найбідніші верстви населення. Серед найбільших ураганів - Ірма та Марія у 2017 році та Доріан у 2019 році. У квітні 2021 року виверження вулкана Ла-Суфрієр у Сент-Вінсенті й Гренадінах призвело до масової евакуації населення і має значні наслідки для населення, інфраструктури та економіки країни.

Підвищення фіскальної й фінансової стійкості та інвестиції в готовність - фізичну, медичну чи соціальну - мають вирішальне значення для зменшення великих людських і економічних втрат, спричинених зміною клімату.

В умовах зростаючого тиску з боку міжнародних організацій, таких як ОЕСР та G-20, податковим гаваням може бути важко підтримувати своє безтурботне існування. Дедалі більша кількість угод про обмін податковою інформацією (TIEA) та договорів про взаємну правову допомогу (MLAT) між податковими гаванями та іншими країнами, такими як США, позбавляє податкові гавані конкурентних переваг.

Угода TIEA зобов'язує до обміну податковою інформацією між підписантами, а MLAT вимагає співпраці в питаннях правозастосування та кримінальних розслідувань [17]. Що ще гірше, деякі з податкових гаваней мали справу з проблемами, які вони самі собі створили.

Існує широкий спектр офшорних послуг GVC (рис 1.7) (англ. global value chain - глобальний ланцюжок створення доданої вартості), які вимагають різних активів. GVC описує весь спектр діяльності, яку здійснюють фірми та працівники, щоб довести продукт від його задуму до кінцевого використання і далі. Сюди входять такі види діяльності, як проєктування, виробництво, маркетинг, дистрибуція та підтримка кінцевого споживача.

З точки зору країн, GVC пропонують значні переваги для створення робочих місць та надходжень іноземної валюти. Їх поява призвела до інтенсивної конкуренції між країнами за місце розташування через надання пільг для залучення інвестицій, спрямованих на підвищення ефективності, та стимулювання експорту послуг. Цю конкуренцію стимулюють ТНК, які порівнюють потенційні місця розташування на основі їхніх відносних характеристик і переваг, а також міжнародні консалтингові компанії, які складають рейтинги країн і міст, що є найкращими місцями для офшорингу послуг.

Рис. 1.7 - Структура GVC офшорних послуг країн Латинської Америки та Карибського басейну.

Джерело: [17].

У звіті Світового банку зазначається наступна кількість міжнародних бізнес-корпорацій: 500 000 (40%) на Британських Віргінських островах, де щороку створюється близько 70 000 нових компаній; Панама - 320 000, а Беліз, Сейшельські, Багамські та Кайманові острови - приблизно по 50 000-70 000 компаній. [27]

Визначальною ознакою податкових гаваней Латинської Америки та Карибського Басейну яка відрізняє від світових офшорів, є забезпечення умов секретності, які створюються або через закони про банківську таємницю, або через фактичні судові домовленості та банківську практику. Такий "простір секретності" створює ефективний бар'єр для розслідування діяльності, зареєстрованої через податкову гавань, і сприяє відмиванню доходів від широкого спектру злочинної та неетичної діяльності, включаючи шахрайство, розтрату і крадіжки, хабарництво,

торгівлю наркотиками, нелегальну торгівлю зброєю, фальшивомонетництво, інсайдерську торгівлю, фальшиві торгові інвойси, неправильне виставлення рахунків-фактур, неправильне визначення вартості трансфертів та ухилення від сплати податків. Розробляються складні схеми залучення брудних грошей у комерційні операції та приховування доходів, отриманих злочинним шляхом, і ухилення від сплати податків за допомогою складних мульти-юрисдикційних структур. [37, с. 8]

ОФЦ Латинської Америки та Карибського Басейну функціонують як посередники на фінансовому ринку, пропонуючи різні види послуг, наприклад, міжнародні банківські послуги, реєстрацію компаній, страхування, взаємні фонди, реєстрацію судноплавства, трасти й нерухомість, а також реєстрацію торгових марок, патентів і авторських прав. Податкові гавані Латинської Америки та Карибського регіону прогресують завдяки ніашорінгу та політиці просування ТНК, яка активно заохочується політикою національних урядів.

ОФЦ характеризуються відсутністю природних ресурсів, що зумовлює низький рівень оподаткування доходів, прибутків та приросту капіталу: так за даними Світового банку [13], показник становив 24,4% у Белізі (2017); 30% у Барбадосі (2016); 9,7% на Маршаллових островах (2020); 19,5% у Гондурасі (2020); 16,1% у Коста-Риці (2020); 39,4% у Мексиці (2020); 30,8% у Панамі (2020); 21,6% у Колумбії(2020); 26,9% у Бразилії (2020); 28% у Домініканській республіці (2020). Водночас в Австралії цей показник становив 64,5% у 2020 році, у Канаді - 55,8% у 2020 році, в Новій Зеландії 53,5% у 2020 році [13].

Частка прямих іноземних інвестицій, чистих надходжень в Офшорні фінансові центри країн Латинської Америки та Карибського басейну зростала протягом 1980 - 2021 рр. У 1980 р. частка ПІІ становила 2,41% у світовому масштабі, у 2021 18,93%, найбільший ріст частки ПІІ у світовому масштабі був зафіксований у 2015 р. та становив 63,7% [15]. Для порівняння, частка ПІІ Німеччини у 2021 році становила 1,7%, США - 1,9 %, Великобританії - 0,7%, Іспанії - 2,6% [15].

За даними Міжнародного консорціуму журналістів-розслідувачів [18] в Антигуа і Барбуда налічується 290 офшорних компаній; на Багамських островах - 18245; на Барбадосі - 40282; на Бермудських островах - 9338; на Британських Віргінських островах - 40871, до речі, тут також була зареєстрована компанія Президента України Володимира Зеленського Maltex Multicapital Corp., бенефіціаром якої він був; у Панамі зареєстровано - 6108. Кожна юрисдикція спеціалізується як у географічному, так і в галузевому розрізі. Географічна спеціалізація Гонконгу полягає у співпраці з Британськими Віргінськими островами та Тайванем. Торгові компанії-нерезиденти уникають оподаткування доходів і дивідендів. Компанії-резиденти користуються величезною кількістю угод про уникнення подвійного оподаткування та директив ЄС.

На рис. 1.5 зображено депозити нерезидентів у кожній юрисдикції. Небанківські установи включають компанії та приватні домогосподарства. Частка приватних домогосподарств у власності депозитів не публікується і тому часто оцінюється на основі інших даних.

Такі острови, як Багамські острови, Кайманові острови, Бермудські острови та Британські Віргінські острови, зокрема, розвинули свою економіку до такого рівня, що офшорний фінансовий сектор у цих юрисдикціях став одним із головних вкладників у їхній валовий національний продукт. Як можна побачити нижче на рис. 1.6. частка послуг у Карибському регіоні значно вища ніж в країнах Латинської Америки.

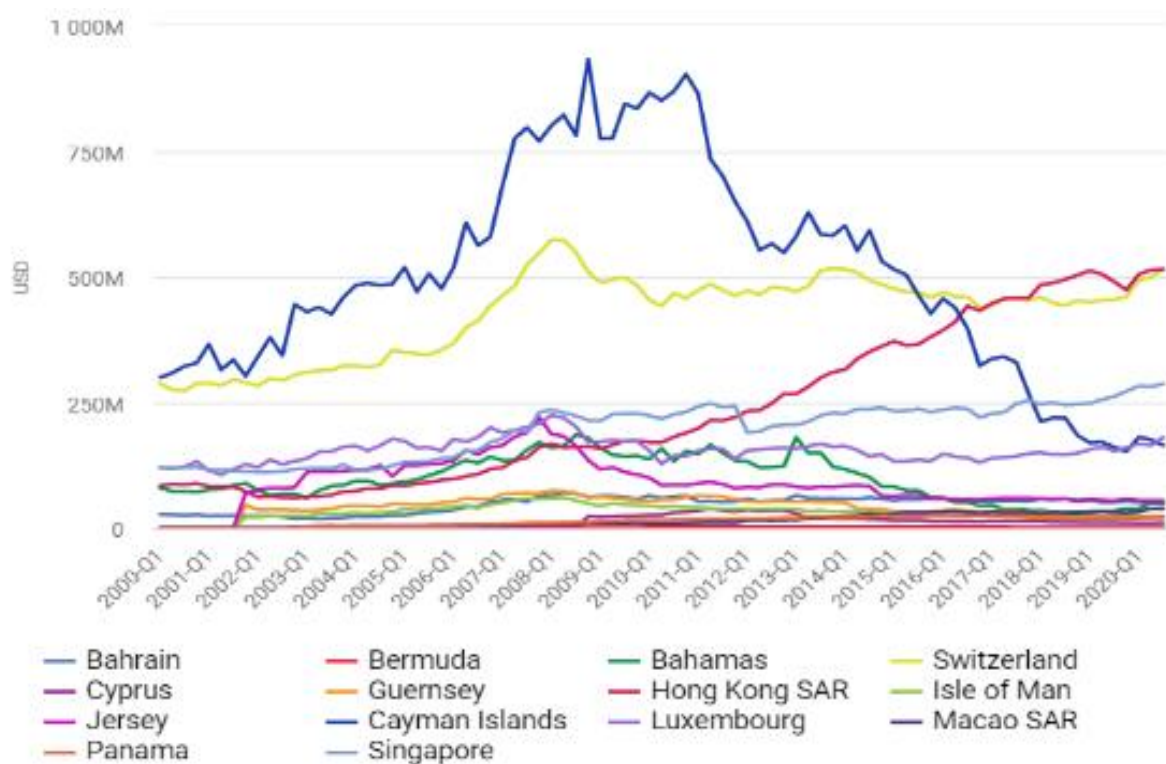

Рис. 1.5 - Транскордонні депозити небанківських установ в окремих офшорних юрисдикціях за 2000-2022 рр., млн. дол. США

Джерело: [14].

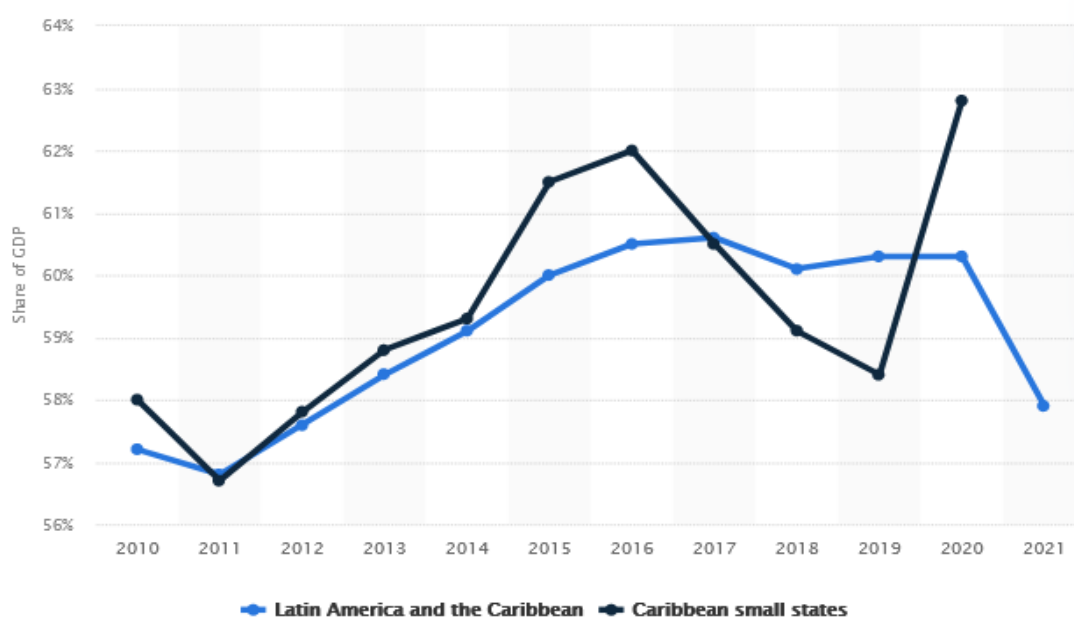

Рис. 1.6 - Частка послуг від ВВП в Латинській Америці та Карибському басейні з 2010 по 2021 рік, %.

Джерело: [16].

У 2021 році приблизно 58 відсотків загальної доданої вартості у ВВП Латинської Америки та Карибського басейну було створено сферою послуг. Ця частка зменшується або залишається незмінною вже шостий рік поспіль, оскільки у 2016 році вона становила 60,5%. Починаючи з 2017 року, частка доданої вартості у валовому внутрішньому продукті (ВВП) малих країн Карибського басейну була відносно нижчою, ніж у середньому по регіону: у 2019 році вона впала до 58,4%, але у 2020 році зросла до майже 63% [16].

Сфера послуг включає оптову та роздрібну торгівлю (включаючи готелі та ресторани), транспорт, державні, фінансові, професійні та особисті послуги, такі як освіта, охорона здоров'я та операції з нерухомістю. [16]

Розглянемо кілька ОФЦ Латинської Америки та Карибського регіону, які є найбільш успішними у сфері надання фінансових послуг у Світі.

Багамські острови посідають друге місце в англомовному Карибському басейні за рівнем ВВП на душу населення, а їхня економіка значною мірою залежить від туризму та міжнародної банківської діяльності. На туризм припадає приблизно 75-80% ВВП.[25] Фінансові послуги є другим за важливістю сектором економіки Багамських островів, на який припадає близько 15% ВВП. Промисловість і сільське господарство разом складають менше ніж 7% ВВП і демонструють незначне зростання. За даними МВФ[22], у 2021 валовий національний продукт (ВНП) становив 12,65 млрд дол. США, а ВВП на душу населення – 31 010 дол. США.

Офшорний фінансовий сектор Багамських островів є четвертим за розміром у світі після Гонконгу, Сінгапуру та Кайманових островів. [24] Країна дотримується податково-нейтральної позиції, згідно з якою податки та прибутки, що походять з її юрисдикції, не оподатковуються. Юрисдикція також зберігає низку фінансових установ, які пропонують широкий вибір продуктів і послуг, починаючи від приватних банківських і довірчих послуг, інвестиційного консультування та адміністрування інвестиційних фондів, до корпоративних, страхових, юридичних послуг і послуг з реєстрації суден. Сектор страхування на

Багамських островах відносно менш розвинений і має обмежений успіх порівняно з Бермудськими, Каймановими та Британськими Віргінськими островами.

Розглянемо Кайманові острови. Ця країна є третім за розміром офшорним фінансовим сектором у світі після Гонконгу та Сінгапуру.[24] Одним із фактором успіху стало те, що юрисдикція не накладає жодних прямих податків. Компанії, звільнені від оподаткування, а також товариства з обмеженою відповідальністю та пайові фонди можуть отримати дозвіл від уряду Кайманових островів на пільговий період неоподаткування протягом мінімум 20 та 50 років. Також тут немає обмежень щодо валютного контролю, що дозволяє вільно переміщати кошти в юрисдикцію та з неї.

За даними МВФ[26], у 2021 валовий національний продукт (ВНП) становив 3,65 млрд. дол. США, а ВВП на душу населення – 86 568 дол. США.

Станом на 2017 рік на Кайманових островах було зареєстровано понад 65 000 компаній, у тому числі понад 280 банків, 700 страхових компаній і 10 500 інвестиційних фондів.[23] Рівень життя місцевих можна порівняти зі Швейцарією. Туризм є основною галуззю економіки, на яку припадає близько 70% ВВП і 75% валютних надходжень. Туристична індустрія орієнтована на ринок розкоші й обслуговує переважно відвідувачів з Північної Америки. Загальна кількість туристичних прибуттів перевищила 2,1 млн. дол. США у 2016 році, причому понад три чверті з них припали на США.

Сектор цінних паперів Кайманових островів складається з фондової біржі, інвестиційних посередників і пайових фондів. Кайманові острови є другим у світі місцем проживання в офшорах. У цьому конкретному секторі юрисдикція розробила ринкову нішу у сфері охорони здоров'я, зокрема для некомерційних установ у США.

Подібно до Багамських і Кайманових островів, Бермудські та Британські Віргінські острови також з часом розвинули свої офшорні фінансові сектори до такого рівня, коли вони стали основними вкладниками у свій ВВП.

Республіка Панама. Мабуть, одна з найгучніших країн серед ОФЦ, насамперед через Panama Papers, витік конфіденційної інформації юридичної

фірми Mossack Fonseca, яка спеціалізується на роботі з офшорами. В Панамі існує велика кількість законодавчих актів, спрямованих на захист корпоративної та фінансової таємниці. Однак такі організації, як Мережа податкової справедливості та інші правозахисні групи й неурядові організації стверджують, що основною метою цих законів є фінансова таємниця, а не приватне життя. [28] Панамським банкам заборонено ділитися будь-якою інформацією про офшорні банківські рахунки або власників рахунків, за винятком особливих обставин, спровокованих панамською владою, за порушення конфіденційності передбачено суворе кримінальне покарання.

Імена акціонерів панамських корпорацій, трастів і фондів все ще не підлягають публічній реєстрації за законом. У Панамі немає валютного контролю: це означає, що для індивідуальних клієнтів панамських офшорних банків, а також для офшорних бізнес-структур, зареєстрованих у Панамі, не існує жодних обмежень або вимог щодо звітності про грошові перекази в країну або з країни.

Tax Justice Network описала Панаму як "одержувача наркогрошей з Латинської Америки, а також численних інших джерел брудних грошей зі США та інших країн". [29]

Економіка Панами спирається насамперед на добре розвинений сектор послуг, на який припадає понад три чверті ВВП. Послуги включають експлуатацію Панамського каналу, логістику, банківські послуги, зону вільної торгівлі Колон, страхування, контейнерні порти, флагманський реєстр, туризм, а Панама є центром офшорного банкінгу. Сектори транспортних та логістичних послуг Панами, а також проєкти з розвитку інфраструктури сприяли економічному зростанню; однак державний борг перевищив 37 млрд. дол. США у 2021 році через надмірні державні витрати та проєкти громадських робіт. [30] Проте високі економічні показники не призвели до загального процвітання, оскільки Панама має другий найгірший розподіл доходів у Латинській Америці, близько чверті населення живе в бідності.

За оцінками ЕКЛАК (Економічної комісії ООН для Латинської Америки та Карибського басейну), середні темпи економічного зростання в Латинській

Америці та Карибському басейні у 2023 році становитимуть 1,3%. За субрегіонами цей показник розбивається на 1% у Південній Америці, 3% у Центральній Америці та 3,3% у Карибському басейні, тоді як Мексика, як очікується, продемонструє лише 1,1%. Такі посередні темпи зростання не сприятимуть створенню робочих місць, а також не дозволять урядам створити фінансовий простір, необхідний для підтримки соціальних витрат і трансфертів, інвестицій в освіту і створення сприятливого середовища для прийняття зростаючих потоків мігрантів. Як наслідок, регіон стикається з ризиком соціальних заворушень поряд зі зростаючою хвилею міграції. [52]

Підсумовуючи, податкові гавані країн Латинської Америки та Карибського басейну досягли успіху не просто так. Ринок аутсорсингу дає компаніям доступ до нового кадрового резерву, який допомагає вдосконалити бізнес-процеси та функції, і це й не дивно, враховуючи зростаючі стандарти освіти, інфраструктурні програми, що підтримуються урядом, а також дуже гнучке середовище для ведення бізнесу та надання послуг.

Сектор офшорних фінансових послуг став основною стабільною галуззю для цих країн, а згодом і основним джерелом їхнього ВВП. В країнах Латинської Америки та Карибського басейну було зареєстровано чимало інвестиційних фондів, банків, страхових й інших компаній. Так, до прикладу, тільки на Британських Віргінських островах, зареєстровано понад 800 тис. офшорних компаній, а на Панамі – близько 400 тис. [33] Тоді як сьогодні у світі налічується близько 1,4 млн. офшорних компаній.[34]

Надання фінансових послуг, як і туризм, були прибутковими не лише для цих країн, але й для злочинців, пов'язаних з відмиванням грошей, заможних осіб і транснаціональних компаній, які використовували географічні переваги країн для реалізації схем уникнення оподаткування та відмивання прибутків. З часом ця діяльність призвела до високих витрат для розвинених країн, які зрештою стали основним предметом занепокоєння міжнародної спільноти. Існування ОФЦ та роль, яку вони відіграють у сприянні фінансовим злочинам, поставили їх у центр

уваги міжнародних політичних ініціатив, спрямованих на боротьбу з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та ухиленням від сплати податків.

Як висновок, варто зазначити що списки офшорних юрисдикцій щорічно змінюються і визнаються міжнародними організаціями і окремими державами такими, що не відповідають визначеним ними критеріям прозорого оподаткування, протидії відмивання грошей, фінансування тероризму і становлять загрозу міжнародній фінансовій системі тощо. У 2023 році в регіоні Латинської Америки та Карибського басейну міжнародними організаціями було визначено 21 країну (додаток А), яка за своїми критеріями вважається офшорною юрисдикцією.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОФШОРНИХ СЕКТОРІВ

2.1. Аналіз особливостей функціонування офшорів у країнах Латинської Америки та Карибського басейну

Аналіз офшоризації вивчає переміщення ресурсів, практик, людей і грошей з однієї національної території на іншу, а також те, як вони повністю або частково приховуються від очей громадськості та/або органів державної влади. Такий офшоринг зазвичай передбачає порушення правил одним або кількома з трьох способів. Це обхід правил і норм у спосіб, який є просто незаконним (ухилення від сплати податків); це порушення духу закону, навіть якщо те, що робиться, є технічно "законним" (уникнення сплати податків); і це використання законів однієї юрисдикції для підризу законів, які діють в іншій юрисдикції (значна частина практики в морській галузі). [1, с. 8-9]

Розвиток офшорних механізмів значною мірою зумовлений диспропорціями в економічному розвитку країн і регіонів, асиметрією міжрегіонального, міжгалузевого та міжсекторального розподілу фінансових ресурсів, а також неоднорідністю податкових систем. Більшість країн намагаються протидіяти офшорам і створювати правові бар'єри для їхньої діяльності. [37, с. 6]

Діяльність податкових гаваней Латинської Америки та Карибського регіону здійснюється за допомогою складного механізму організації її функціонування, який включає такі елементи [38, с. 7]

- економічний (інструмент державного оподаткування, регулювання, інвестиційні та інноваційні засоби);
- фінансовий (спосіб формування та перерозподілу коштів, грошових потоків);

- правовий (система законодавчих норм, які створюються та застосовуються для регулювання функціонування офшорних юрисдикцій);
- інституційний (засіб взаємозв'язку інститутів під час здійснення офшорної діяльності);
- організаційний (система підходів, що використовуються для організації функціонування офшорної юрисдикції);
- інформаційний (система інформаційно-комунікаційного забезпечення функціонування офшорних центрів).

Слід зазначити, що окремі юрисдикції або цілі країни тяжіють одна до одної й утворюють одну складну глобальну фінансову мережу (англ. та далі GFN - global financial network). Фірми, що надають фінансові та ділові послуги (англ. FABS), є надійними фінансовими посередниками, інженерами та розробниками стандартів, які відіграють вирішальну роль у вирішенні інформаційних та реляційних дилем, притаманних функціонуванню фінансових ринків, а також в управлінні юридичним договірним кодуванням та стратегіями бухгалтерського обліку, що охоплюють велику кількість юрисдикцій. Світові уряди (англ. WG), мають високу здатність проектувати екстериторіальну владу, яка поширює свої парасольки суверенного захисту над усіма географічно віддаленими фінансовими центрами. GFN функціонує як мережа чотирьох ключових типів учасників і місць - фірм, що надають фінансові та бізнес послуги (англ. FABS), світових урядів (англ. WG), фінансових центрів (англ. FCs) та офшорних юрисдикцій (англ. Ojs), - які об'єднуються для виробництва продукту грошей у світовій економіці. Рис. 2.1 пропонує просте графічне зображення GFN та їхньої позиції у світовій економіці, підкреслюючи, що вони знаходяться на межі між державними та приватними агенціями та географічною структурою. [39, с. 7]

Рис. 2.1 - Глобальні фінансові мережі (GFN) - концептуальна схема

Джерело: [39].

ОФЦ Латинської Америки та Карибського регіону використовуються для досягнення багатьох цілей, крім зниження податкового навантаження на бізнес шляхом використання значної кількості схем та механізмів, до інших основних цілей також можна віднести:

- метод "сходинок", який полягає у розподілі активів між різними юрисдикціями, при якому кожен актив набуває власного юридичного та фінансового змісту, або у розмиванні податкової бази через виплати контрагентам, які знаходяться в юрисдикціях, що надають податкові пільги;

- кредитна схема, яка полягає у наданні кредитних коштів під відсотки, що в результаті дає можливість виводити кошти в офшори. При цьому кредитні ресурси можуть взагалі не використовуватися для поточних операцій, а обсяг виведення коштів можна регулювати за допомогою двох змінних: суми кредиту та відсоткової ставки. Схема, яка передбачає завищення суми кредитів на фоні мінімального розміру статутного капіталу, називається "тонкою капіталізацією", а схема, яка передбачає завищення відсоткової ставки, є частиною схеми трансфертного ціноутворення;

- трансфертне ціноутворення, яке передбачає продаж товарів резидентам ОФЦ за заниженою ціною для подальшого перепродажу з метою отримання прибутку. Ця схема використовується за умови, що метою є отримання прибутку за межами юрисдикції бізнесу, який передбачає експорт товарів. Якщо прибуток бізнесу генерується в межах юрисдикції з високими податками, застосовується схема надання послуг (юридичних, консалтингових, аудиторських), будівельна схема, виробнича схема або транспортна схема із завищеними цінами для виведення коштів з такої території;

- виплата роялті полягає в оформленні авторських прав з подальшою передачею прав резиденту юрисдикції з високими податками в обмін на відповідні платежі;

- застосування податкових гібридів, тобто компаній, які можуть бути зареєстровані в юрисдикціях з високими податками, а можуть бути податковими резидентами (готувати декларації та сплачувати податки) в юрисдикції з низькими податками. [38, с. 7]

Розглянемо кілька прикладів схем та процедур які застосовують для ухилення від сплати податків.

Розпочнемо з панамської юридичної фірми Mossack Fonseca, витік інформації якої ліг в основу Panama Papers. [18] Юридична фірма Mossack Fonseca створювала підставну компанію (формально відому як міжнародна бізнес-корпорація), зареєстровану в офшорній зоні, наприклад, на Британських Віргінських островах. Існує кілька різновидів компаній-оболонок. Наприклад, товариство з обмеженою відповідальністю (англ. LLP), в рамках якого компанії можуть створити окрему компанію для володіння активами від тієї, що створює дохід від цих активів, знову ж таки відокремлюючи оподатковуваний дохід у захищену податковим притулком структуру. Компанія захищеного осередку (англ. PSS) створює окремі компанії зі спільною структурою управління. Це дозволяє створити додатковий рівень заплутування доходів і активів, внаслідок чого відносини та діяльність між компаніями стають незрозумілими. Таким чином, діяльність однієї компанії не може призвести до відповідальності іншої. Інша

поширена практика називається "інверсія". У цьому випадку дочірня компанія створюється в податковій гавані, а потім інвертує ситуацію, змінюючи ролі і стаючи материнською компанією. Це дозволяє компанії переміщати доходи в офшори з нульовим або низьким рівнем оподаткування. Ця практика широко розповсюджена - Virgin Group Ltd. ліцензує свій логотип для всіх операцій своєї компанії, що базується на Британських Віргінських островах; корпорація Microsoft володіє авторськими правами на свою компанію в Ірландії, де вона сплачує нижчі податки (12,5% проти 35% у США). [40, с. 88-90]

Ще однією важливою особливістю ОФЦ є те, що вони надають перевагу фінансовим операціям з нерезидентами, тому місцеві жителі не можуть брати в них участь. ОФЦ гарантують фінансову таємницю та низькі або взагалі відсутні податкові ставки для нерезидентів, як правило, в обмін на щорічні реєстраційні збори в кілька сотень доларів. Вимоги до реєстрації компаній є дуже спрощеними, що означає, що про компанію не існує майже ніякої інформації. Саме тому ОФЦ оподатковують компанії на основі їхнього "податкового резидентства", тобто там, де знаходиться їхнє центральне управління та контроль. Як наслідок, місцеві жителі часто "здають в оренду" свої імена компаніям. Наприклад, у 2012 році на Британських Віргінських островах було зареєстровано 830 000 компаній, але проживало лише 31 000 резидентів, у порівнянні з Норвегією, де було зареєстровано 270 000 компаній, а населення - 5 млн. [43, с. 9]

Трасти та фонди також є широко використовуваними інструментами в офшорних фінансах. Крім підставних компаній, трасти та фонди часто використовуються для контролю над офшорними фінансовими активами, такими як акції та облігації, а також матеріальними активами, такими як нерухомість, золото тощо. Обидві структури на практиці виграють від таємниці своїх засновників, бенефіціарів та інших сторін, пов'язаних з їх діяльністю. Трасти - це угоди, за якими третя сторона (довірчий власник) управляє активами фізичної особи (засновника) для майбутньої вигоди іншої особи (бенефіціара). Трасти вимагають, щоб їхні засновники відмовилися від будь-яких відсотків від доходу, що виникає від них. Однак на практиці офшорна фінансова індустрія допомагає

фізичним особам ухилятися від податкових зобов'язань, створюючи структури, які виглядають як трасти; в таких випадках трастами часто керують "номінальні" довірені особи, які є резидентами податкової гавані. Довірчі власники несуть відповідальність за сплату податку на дохід, який вони отримують від активів трасту, за винятком випадків, коли цей дохід повинен бути виплачений іншій особі за умовами трасту. У випадку офшорних трастів довірені особи, як правило, є професіоналами, які забезпечують отримання та накопичення доходу без сплати податків, а оскільки такі трасти розташовані в офшорах, вони не зобов'язані декларувати податковим органам виплату доходу бенефіціарам, які не проживають у податковій гавані, де розташовані трасти, - дохід виплачується на офшорні рахунки бенефіціарів без відома національних юрисдикцій. Після передачі активів в офшорний траст важко відстежити їхніх власників, що ускладнюється повсюдною відсутністю реєстраційних процедур. [43, с. 11] Так у країнах Карибського басейну працює багато інвестиційних фондів і трастів. Станом на липень 2021 року Світовий банк має активний портфель [41] із 75 проєктів на суму 2,7 млрд доларів США у 13 країнах Карибського басейну, що фінансуються Міжнародною асоціацією розвитку (МАР), Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР) і трастовими фондами.

Ухилення від сплати податків та податкове шахрайство через зловживання благодійними організаціями є серйозним і зростаючим ризиком у багатьох країнах, у тому числі в Латинській Америці та Карибському регіоні. За оцінками деяких країн, зловживання благодійними організаціями коштує їхній скарбниці сотні мільйонів доларів і стає все більш поширеним явищем. ОЕСР опублікувала звіт [43] про зловживання благодійними організаціями з метою відмивання грошей та ухилення від сплати податків. Переважна більшість благодійних організацій є легітимними, але деякі з них можуть стати мішенню для злочинців з метою відмивання доходів від податкових злочинів та інших серйозних правопорушень.

Податкові органи дев'ятнадцяти країн, серед яких були Аргентина та Республіка Чилі, виявили багато загальних методів і схем, серед яких, зокрема, такі:

1) Організація видає себе за зареєстровану благодійну організацію для здійснення податкового шахрайства;

2) Благодійна організація свідомо бере участь у схемі ухилення від сплати податків на користь своїх організаторів або директорів, що може відбуватися як за допомогою посередника, так і без нього;

3) Благодійна організація стає об'єктом несвідомого зловживання з боку платника податків або третьої сторони, наприклад, особи, яка готує податкову декларацію, що підготувала і подала фальшиві благодійні розписки;

4) Видача квитанцій на платежі, які не є справжніми пожертвами;

5) Нецільове використання благодійних коштів благодійними організаціями;

6) Злочинці використовують назви благодійних організацій для збору грошей;

7) Терористичні організації використовують благодійні організації для збору або переказу коштів на підтримку терористичних організацій;

8) Маніпуляції з вартістю пожертвуваних активів. [43, с. 12]

Найпоширенішою схемою є продаж благодійними організаціями квитанцій про пожертвування за комісійну винагороду. За такою схемою донор може отримати 10 000 доларів США у вигляді квитанцій про пожертвування за 1000 доларів США готівкою на користь благодійної організації. За оцінками ОЕСР, уряд може в кінцевому підсумку платити 40% з кожного \$1 фальшивих пожертв, і дуже мало (якщо взагалі) грошей з пожертв йде на благодійні цілі. Благодійні організації та особи, які займаються підготовкою податкових декларацій, які раніше були помічені в отриманні фальшивих квитанцій, продовжують видавати фальшиві квитанції. Ця практика стала більш поширеною через розвиток поліграфічних технологій, хоча більшість підозрілих дій, схоже, пов'язані з підготовкою податкових декларацій та використанням електронних сервісів. [43, с. 60]

2.2. Тенденція діяльності офшорних секторів та їх вплив на світову економіку

В останні роки покращення комунікацій та лібералізація фінансових ринків сприяли вражаючому зростанню як транскордонних фінансових операцій, так і прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Зростання обсягів міжнародних транзакцій принесло нові ризики, серед яких ширші потенційні негативні наслідки фінансових криз і фінансової нестабільності та більші можливості приховування за кордоном доходів, отриманих від незаконної діяльності.

Взаємозв'язок між офшорами та ПІІ полягає в тому, що офшорні ПІІ особливо тісно пов'язані між колоніальними державами та їхніми нинішніми й колишніми колоніями. ОЕСР інтерналізує значні обсяги офшорних ПІІ у своїх країнах-членах. Офшорні ПІІ є поширеним явищем, що впливає як на багаті країни, так і на країни, що розвиваються. [46] Рис. 2.2 демонструє відсоток чистого припливу ПІІ у світі до ВВП.

Зростаюча інтеграція світової економіки призвела до посилення значення ПІІ у всьому світі. Починаючи з 1980-х років, глобальні чисті потоки ПІІ у світовому масштабі зросли з 0,5% до 3,66% у 2020 році. Значне зростання ПІІ було досить нестабільним: фази стагнації (наприклад, перша половина 1980-х та 1990-ті роки) змінювалися періодами значного зростання (друга половина 1980-х та 4 1990-ті роки).

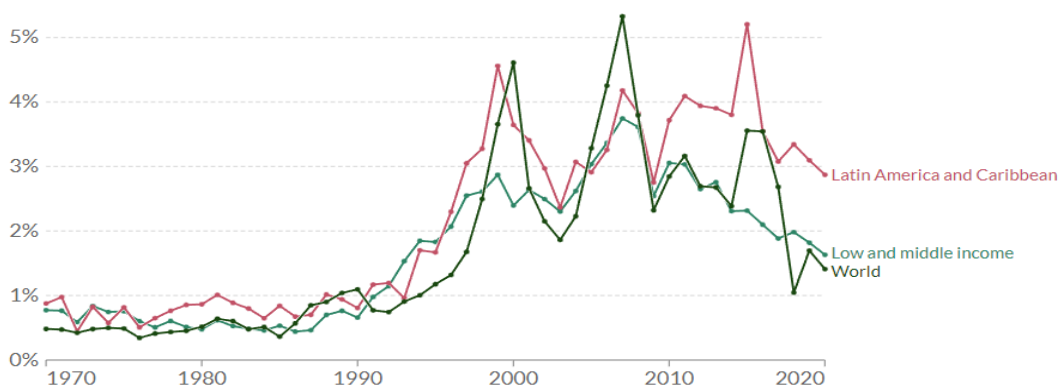

Рис. 2.2 - Прямі іноземні інвестиції, % чистих надходжень від ВВП, 1970-2020 рр.

Джерело: [44].

Потоки ПІІ до Латинської Америки мали схожу тенденцію, хоча регіон не скористався перевагами першого буму ПІІ наприкінці 1980-х років: у 1970-х і 1980-х роках країни регіону застосовували політику імпортозамінюючої індустріалізації, а отже, створювали середовище торговельного захисту. Притік ПІІ в регіон залишався досить стабільним з 1980 до 1993 року, збільшуючись менш ніж на 2% на рік і утримуючись на рівні близько одного відсотка ВВП. Бум ПІІ в Латинській Америці розпочався в 1993 році та досяг свого піку у 2015 році досягши 5,3%.

Нові схеми регіональної інтеграції були започатковані та/або активізовані завдяки торговельним угодам, підписаним латиноамериканськими країнами як зі своїми сусідами, так і з зовнішніми гравцями (наприклад, Південноамериканський спільний ринок (МЕРКОСУР), Угода про вільну торгівлю G3, Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА) та Американська зона вільної торгівлі (ФТАА)).

Проте оприлюднення секретних документів за останні роки дозволило рідкісний погляд на непрозорий світ податкових гаваней та їхню роль у світовій економіці. Хоча політичні, економічні та соціальні наслідки, пов'язані з цими юрисдикціями фінансової таємниці, відомі, їхня роль у підтримці економічної діяльності з потенційно шкідливими наслідками дотепер здебільшого ігнорувалася.

Panama Papers, Paradise Papers та Pandora Papers викрили значні масштаби ухилення від сплати податків у всьому світі та підвищили обізнаність про це глобальне явище. Вони висунули питання прозорості на передній план урядової політики.

Що стосується юрисдикцій, які явно сприяють цьому, то витoki даних були спрямовані на викриття тіньової діяльності офшорного світу, який сприймається як тіньовий. Окрім матеріалів ЗМІ, переважають наукові дослідження, які намагаються з'ясувати, хто насправді володіє багатством прихованим в офшорах.

Існує консенсус щодо того, що в глобалізованому світі стає все важче виміряти фінансові інтереси найбільш заможних фізичних осіб (англ. HNWI). У 2018 році Alstadsæter та ін. провели аналіз [45] макроекономічної статистики щодо

вимірювання багатства домогосподарств, які належать ОФЦ, і поставили під сумнів те, хто володіє цим багатством: надбагаті домогосподарства, корумповані еліти чи ширші верстви населення. Вони виявили, що 10% світового багатства зберігається в офшорах і що в певних регіонах ця частка набагато більша (від кількох відсотків ВВП у Скандинавії до близько 15% у континентальній Європі та 60% у країнах Латинської Америки та Перської затоки). Зокрема, було виявлено що близько 60% статків найбагатших домогосподарств Росії знаходяться в офшорах. Припускається, що офшорне багатство, ймовірно, матиме серйозні наслідки для концентрації багатства в багатьох країнах світу, що розвиваються, що демонструє вплив, який це може мати на стабільність інших країн.

Таємний характер ухилення від сплати податків перешкоджає отриманню остаточних відповідей на питання: “Скільки багатств приховано в юрисдикціях з фінансовою таємницею? Хто ними володіє? І скільки податкових надходжень втрачається через ухилення від сплати податків, пов'язаних з багатством?”. Тим не менш, дослідники знайшли способи оцінити приховане багатство в глобальному масштабі. Підвищення міжнародної фінансової прозорості та доступність адміністративних даних є ключовими факторами для прогресу досліджень у цій галузі. На рис. 2.3 продемонстровано обсяг офшорних статків в глобальному вимірі відповідно до останніх досліджень.

Як показують результати досліджень Pellegrini у 2016 році, Vellutini дані якого охоплюють з часові ряди офшорних статків 2001-2016 рр., Zucman у 2017 році, Boston Consulting Group у 2018 році та дані міжнародної консалтингової компанії ECORYS у 2021 році, офшорні статки в глобальному вимірі збільшуються в геометричній прогресії. Проте з 2018 року згідно з даними Boston Consulting Group до 2021 року згідно з даними ECORYS, офшорні статки в глобальному вимірі зменшились на 400 млрд. дол. США, з 10,3 трильйона доларів США до 9,9 трильйона доларів США. За оцінками Tax Justice Network [47], фінансові активи на суму від 21 до 32 трильйонів доларів США знаходяться в офшорах у податкових гаванях. Через секретність, яка пронизує систему податкових гаваней, важко

отримати точні цифри, тому оцінки можуть відрізнятися. Щороку через податкові гавані втрачається 427 млрд. дол. США податків.

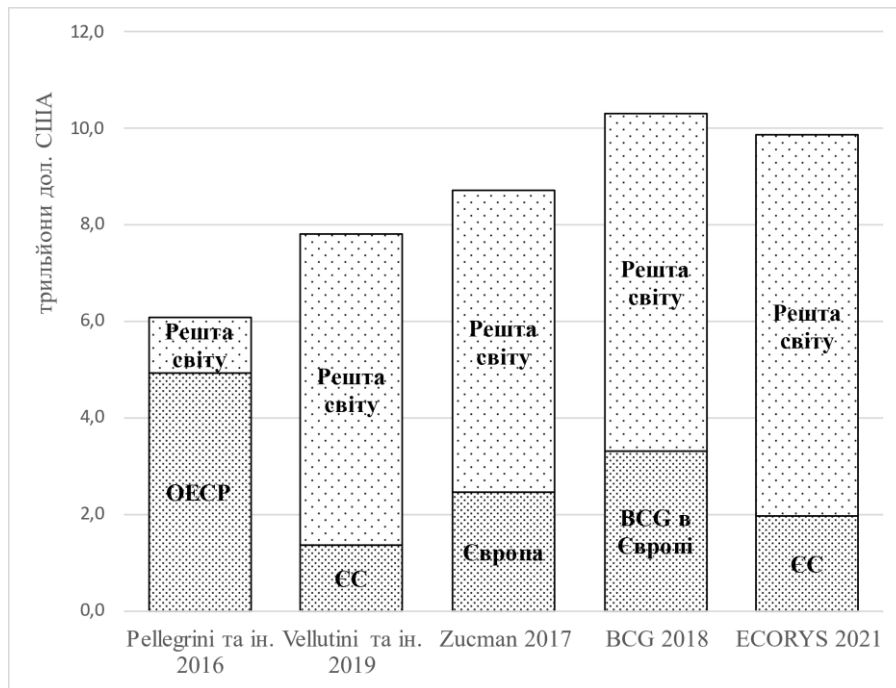

Рис. 2.3 - Останні оцінки обсягу офшорних статків в глобальному вимірі, трлн. дол. США

Джерело: [48].

Як показують результати досліджень Pellegrini у 2016 році, Vellutini дані якого охоплюють з часові ряди офшорних статків 2001-2016 рр., Zucman у 2017 році, Boston Consulting Group у 2018 році та дані міжнародної консалтингової компанії ECORYS у 2021 році, офшорні статки в глобальному вимірі збільшуються в геометричній прогресії. Проте з 2018 року згідно з даними Boston Consulting Group до 2021 року згідно з даними ECORYS, офшорні статки в глобальному вимірі зменшились на 400 млрд. дол. США, з 10,3 трильйона доларів США до 9,9 трильйона доларів США. За оцінками Tax Justice Network [47], фінансові активи на суму від 21 до 32 трильйонів доларів США знаходяться в офшорах у податкових гаванях. Через секретність, яка пронизує систему податкових гаваней, важко отримати точні цифри, тому оцінки можуть відрізнятися. Щороку через податкові гавані втрачається 427 млрд. дол. США податків.

Більшість розсудливих спостерігачів могли б очікувати, що уряди великих держав, наприклад, країн "Великої сімки", діятимуть колективно, щоб запобігти

деградації регулювання та ухиленню від сплати податків, але зростання податкових гаваней та офшорної економіки тісно пов'язане з лібералізацією світових ринків капіталу і, ширше, з політичними заходами, які зазвичай асоціюються з неоліберальним порядком денним: дерегуляцією, зниженням податків, лібералізацією торговельних та інвестиційних потоків, а також з приватизацією. [35, с. 4]

Податкові гавані мають значний вплив на світову економіку. Вони можуть призводити до втрат доходів урядів, спотворювати конкуренцію на світових ринках, сприяти незаконним фінансовим потокам та відмиванню грошей. Розглянемо негативні риси ОФЦ.

Безумовно можна стверджувати, що ОФЦ заохочують втечу капіталу, загострюють фінансові кризи та спричиняють економічні витрати у вигляді зменшення інвестицій, уповільнення економічного зростання та підвищення рівня безробіття. Багато економістів ігнорують роль офшорної економіки у своєму аналізі, що, можливо, лежить в основі їхньої нездатності пояснити "висхідний" рух капіталу з бідних країн до багатих - передусім до США та Європи. Перспектива фінансових криз може бути основною причиною втечі капіталу, але безподатковий статус створює сильний стимул для найбільш заможних фізичних осіб (англ. HNWI) національних активів у країнах, що розвиваються, зберігати свої активи в офшорах. Анонімне виведення коштів дозволяє їм захистити свої статки від потенційної девальвації національної валюти та податків. Але не весь капітал, що вивозиться з країн, що розвиваються, залишається в офшорах. Частина повертається під виглядом ПІІ. Це є наслідком того, що гроші, які виводяться в офшори, повторно переводяться в офшори під час відмивання перед реінвестуванням у країну походження. Цей процес більш відомий під назвою "round tripping". Пільговий режим, що надається багатьом іноземним інвесторам, є стимулом для цього процесу. Наприклад, уряди багатьох країн пропонують іноземним інвесторам нижчі податкові ставки, сприятливі права на землекористування, зручну адміністративну підтримку та різноманітні прямі та непрямі субсидії. Вони також користуються вищим захистом прав власності. Ці

інвестиційні стимули є дискримінаційними, оскільки надають значні фінансові переваги зовнішнім інвесторам (навіть якщо на практиці інвесторами є місцеві жителі, які повертають капітал, щоб скористатися цими фіскальними субсидіями) і ставлять місцевий бізнес у не вигідне фінансове становище. Обернений вивіз капіталу також відбувається, коли інвестори бачать можливість придбати вітчизняні активи за вигідними цінами, наприклад, під час приватизаційних програм або після девальвації національної валюти. Капітал, виведений по колу, також використовується для незаконного фінансування політичних партій, підкупу державних службовців, маніпулювання ринком, інсайдерських угод та інших корупційних і незаконних дій. Той факт, що кінцевий власник капіталу приховується за допомогою офшорних схем, забезпечує дуже високий рівень імунітету від розслідування з боку податкових та правоохоронних органів, і в більшості випадків навіть найбільшим міжнародним агенціям з комерційних розслідувань важко, якщо взагалі можливо, проникнути в мульти-юрисдикційні структури, створені для вчинення таких злочинів. [37, с. 17]

Ще однією вкрай негативною вагою функціонування ОФЦ є відмивання грошей. Злочинна діяльність і нелегальні гроші можуть вироблятися всередині країни, а також можуть надходити з-за кордону. Гроші, отримані від внутрішньої кримінальної економіки, можуть зберігатися у вигляді готівки, використовуватися для витрат всередині кримінальної економіки (для купівлі наркотиків або зброї), а також можуть бути контрабандою переправлені за кордон або шляхом перевезення готівки кур'єрами, або за допомогою підпільних банків. Кримінальні гроші, що надходять з-за кордону, можуть або проходити через фінансову систему країни, використовуючи, наприклад, фінансові послуги відповідної країни, або осідати в ній. Організована злочинність з-за кордону може проникати в реальну економіку країни. Доки відмивання грошей існує лише як наскрізний потік для країни, важко переконати представників урядів країн у тому, що це проблема, яку необхідно вирішувати. Сама країна не несе тягаря, або навіть може отримати вигоду від наскрізного потоку (наприклад, робочі місця в секторі фінансових послуг, податкові надходження від наскрізного потоку грошей). Однією з проблем у

дискусії про відмивання грошей є те, що багато країн вважають, що шкода від відмивання грошей невелика і що наскрізний потік злочинних грошей не завдає їм шкоди. Однак фінансова система ризикує втратити репутацію, а коли злочинці інвестують у національну економіку, це стає і внутрішньою проблемою. [49, с. 16]

У 2017 році Керівник Групи фінансової розвідки Європолу Ігор Анджеліні, заявив, що підставні компанії "відіграють важливу роль у масштабній діяльності з відмивання грошей" і що вони часто є засобом "переказу грошей, отриманих від хабарів". [49, с. 44]

Хоча в деяких частинах економічної літератури підкреслюється можливий позитивний вплив податкових гаваней на країни з високими податками, прихильники позитивних ефектів, можливо, виходили з сумнівних міркувань [51]. Отже, незважаючи на певні переваги для бізнесу та фізичних осіб, податкові гавані мають значний вплив на світову економіку і можуть призвести до втрат доходів для урядів, спотворення конкуренції на світових ринках, а також сприяти незаконним фінансовим потокам і відмиванню грошей. [50]

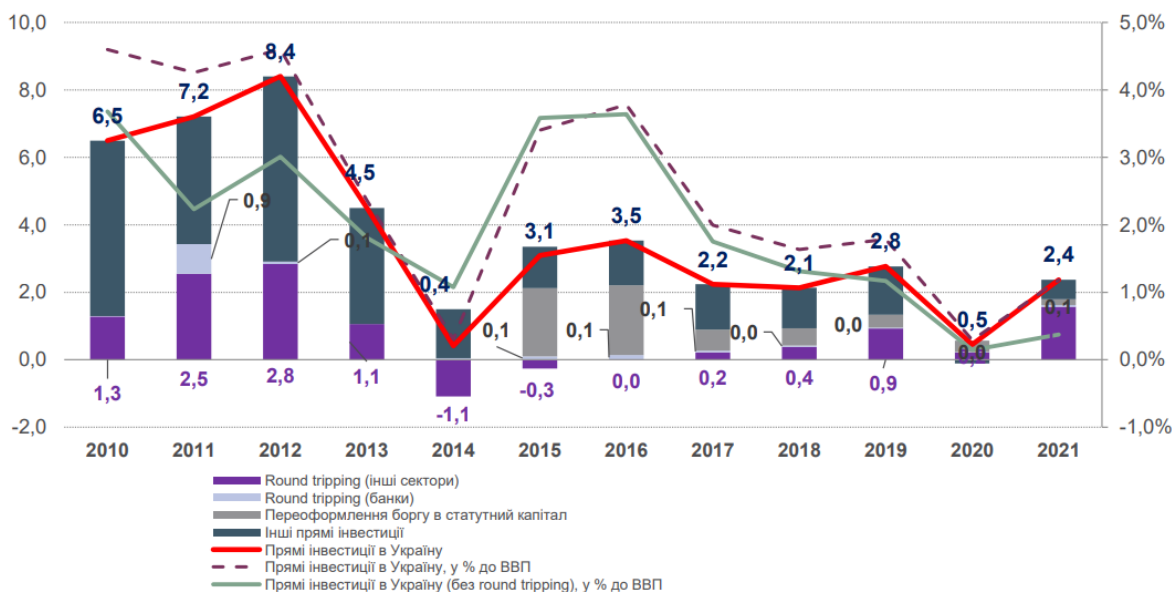
2.3. Наслідки діяльності офшорів для України

ОФЦ користуються попитом по всьому світу й вочевидь Україна не є винятком. Крім того, вітчизняні підприємці лідирують за кількістю створених офшорів, а тривала економічна криза у зв'язку з повно масштабним вторгненням РФ лише загострить проблеми з оптимізацією оподаткування бізнесу й збільшить впізнаваність офшорів. Активне використання офшорних зон українськими підприємцями та фізичними особами може бути зумовлене необхідністю легалізації накопичення великих капіталів, неефективною податковою політикою, повільним розвитком фінансових ринків, небезпекою декларування високих доходів, корупцією. Багато урядовців мають недовіру до держави через нестабільні

макроекономічні умови, слабкий захист прав власності, несприятливий інвестиційний клімат та умови для розвитку підприємницької діяльності.

Окрім описаних вище “чорних списків” офшорів від FATF, ОЕСР, МФВ та інших у пункті 1.2, Україна має власні два списки офшорних країн. Цей перелік держав визначено розпорядженням КМУ № 143-р [53] «Про віднесення держав до переліку офшорних зон». Фінансові операції в цих країнах підлягають обов'язковому фінансовому нагляду в рамках закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом». Список містить 43 країни, серед них Панама, Багамські Острови, Фіджі, Сейшельські Острови, Гренада та інші країни. Вищезгаданий список доповнює постанова КМУ №1045 [54] , яка визначає низькоподаткові держави. Ставки податку на прибуток у цих країнах на 5% нижчі, ніж в Україні. Зі списку країн постанови КМУ №1045 фінансові операції з країнами контролюються органом, який може вносити необхідні корективи для отримання необхідної податкової інформації у зв'язку із застосуванням контролю платників податків. В цьому списку представлено 79 низькоподаткових юрисдикцій та країн, серед яких є Кіпр, Ірландія, Гібралтар, Гонконг, ОАЕ та інші. Деякі з країн перебувають одразу в двох українських списках.

Для того щоб проаналізувати роль ОФЦ в Україні, для початку розглянемо динаміку прямих іноземних інвестицій в Україну за 2010-2021рр. (рис. 3.1). Впродовж 2010–2021 років обсяги ПІІ, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) оцінено у 11.1 млрд дол США, що становить 25.5 % від припливу ПІІ в Україну (43.6 млрд дол. США). Найбільші обсяги round tripping інвестування спостерігались впродовж 2010-2013 років – в середньому на рівні 32.7% від загального обсягу.

**Рис. 3.1 - Прямі іноземні інвестиції в Україну (ПІ) за 2010-2021 рр.,
млрд дол. США**

Джерело: [56].

В 2014-2015 роках спостерігався відтік коштів з України за такими операціями, що пов'язано з політичними змінами в країні, а також початком воєнних дій на Сході. У 2016–2020 роках спостерігалось поступове наростання чистого притоку коштів за операціями round tripping, але в менших обсягах, ніж напередодні кризи. В 2016 році вони забезпечили 3.8%, у 2017 – 12.1%, у 2018 – 19.6%, у 2019 – 34.6% приливу ПІ в Україну. В 2020 році їх частка зросла до 50.9%, однак номінальні обсяги становили лише 0.2 млрд дол. США. У 2021 році чистий притік за операціями round tripping продовжив зростати. Його обсяги оцінено у 1.6 млрд дол. США, що становить 68.5% притоку ПІ в Україну. Найбільші обсяги операцій round tripping здійснювались через Кіпр, Нідерланди, Швейцарію та Австрію. [56]

Нижче в таблиці 3.2 наведена статистика ПІ з України в країни світу, для того щоб більш детально ознайомитись з тим в які країни найбільше інвестують наші громадяни.

Таблиця 3.2 Структура прямих іноземних інвестицій з України в країни світу за період 2016-2019 років, млн. дол США

Країна світу	Рік				
	2016	2017	2018	2019	Станом на 31.12.2019
Австрія	3,1	4,6	5,4	*	*
Білорусь	4,3	4,5	4,3	2,8	3,6
Латвія	69,8	68,4	60,9	72,5	73,0
Литва	*	*	*	13,9	14,7
Республіка Молдова	7,8	7,1	6,8	6,8	6,8
Нідерланди	11,2	10,7	12,3	11,8	11,3
Німеччина	2,3	2,7	3,3	3,4	3,3
Польща	50,2	48,7	6,7	6,7	8,1
Російська Федерація	122,8	144,1	150,3	117,7	118,0
Словаччина	*	0,3	0,4	*	*
Угорщина	14,6	14,9	17,5	16,8	16,1
Франція	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Чехія	*	*	0,5	*	*
Швейцарія	7,3	7,1	*	13,5	13,4
В'єтнам	1,6	1,6	1,6	1,2	1,2
Грузія	1,4	1,7	1,6	1,4	1,9
Казахстан	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9
Китай	1,3	1,5	1,1	0,6	0,6
Кіпр	5 923,7	5 930,5	5 932,5	5 931,9	5 935,6
Узбекистан	0,4	0,4	0,4	0,4	0,9
Британські Віргінські Острови	51,3	57,6	61,0	59,9	33,7
США	0,5	0,5	0,6	0,5	1,5
Усього	6 315,2	6 346,3	6 322,0	6 294,4	6 272,7

Джерело: [57].

*Примітки: *Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації.*

Відповідно до аналізу таблиці 3.2 ми бачимо, що за останніми даними за 2019 частка інвестицій в Кіпр є найбільшою. Це свідчить про те що Кіпр залишається найпопулярнішою країною для відмивання коштів в офшорах та ухилення від сплати податків українських бізнесменів та урядовців. Однією з основних причин популярності є підписана ще за часів УРСР угода про уникнення подвійного оподаткування [58]. Дана конвенція не зазнавала жодних змін аж до 2012 року. Згідно з угодою, діє нульова ставка на виведені дивіденди, роялті і проценти, що робить привабливою податкову оптимізацію. Країна також популярна з точки зору

захисту прав власності, адже там діє англійське право. Повертаючись до таблиці 3.2, ми також бачимо що деякі країни не висвітлені в таблиці 3.2, це Панама, ОАЕ, Канада, Румунія, Сербія, Ліхтенштейн, Люксембург, Лівія, Бразилія та інші. Це виглядає вкрай дивно, враховуючи що більшість цих країн підпадають під міжнародні “чорні списки” ОФЦ. Офіційний портал Державної служби статистики вказує що дані не оприлюднюються у зв’язку з вимогами ЗУ "Про державну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації.

Використання ОФЦ резидентами України суттєво впливає не лише на державний бюджет, а й на рівень інфляції, корупції та інші зовнішні аспекти. Україна має негативний розвиток і зростаючий дефіцит за показниками фінансової безпеки, що демонструє таблиця 3.3.

Таблиця 3.3 Показники фінансової безпеки України за 2019-2022 рр.

Критерій	2019	2020	2021	2022
Дефіцит (профіцит) держ. бюджету, млрд.грн.	-78,04	-217,09	-197,93	-914,70
ВВП (номінальний), млрд.грн.	3974,5	4194,1	5459,5	5191
Відношення дефіциту бюджету до ВВП, %	-1,96	-5,18	-3,63	-17,62
Відношення державного боргу до ВВП, %	50,3	60,8	48,9	78,4
Валовий зовнішній борг (ВЗБ), млрд.грн.	1159, 2	1518,9	1560,2	2610,9
Рівень інфляції (до грудня попереднього року), %	104,1	105	110	126,6
Міжнародні резерви, млрд. дол. США	25,3	29,1	30,9	28,4

Джерело: складено автором на основі [59, 60, 61, 62, 63]

У 2019 році аналітики YouControl проаналізували вплив офшорів на найбільші регіони [64] з високою бізнес-активністю та дізналися, яка частка компаній в них має власників та засновників, а також в яких сферах вони працюють. Рисунок В.1 демонструє кількість офшорних компаній в 5 ділових регіонах України.

У центрі дослідження були підприємства Вінницької, Дніпропетровської, Львівської, Одеської та Харківської областей. Загалом у нас працює близько 300

000 компаній. Частка офшорних компаній від загальної кількості компаній Одеської області становить 4,7%, у Дніпропетровській області - 2,4%, у Вінницькій області - 2,3%, у Харківській області - 2%, у Львівській області - 1,9%. [64]

Зокрема було проаналізовано найпопулярніші ОФЦ послугами які користуються 5 областей України. Рис. 3.5 демонструє це явище. З рисунку 3.5 видно, що найпопулярнішим офшором залишається Кіпр, на якому знаходяться засновники понад 2,1 тис. компаній із 5 зазначених областей. Після Кіпру в список потрапили територіально близькі для України Молдова та Туреччина. Очевидно, що на відомих “офшорах” український бізнес не зупиняється. Деякі компанії, зокрема Харківщини та Дніпропетровщини, “дістаються” Федерації Сент-Кітс і Невіс. Інші, а саме 22 компанії Львівщини, – Ангільї в Карибському морі.

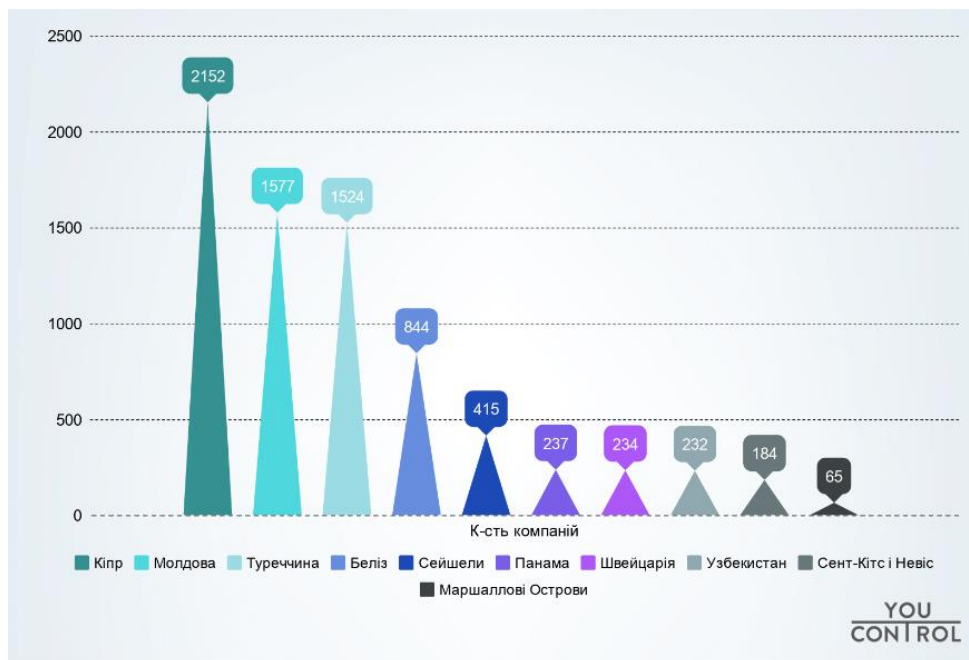

Рис. 3.5 - Кількість офшорних компаній зареєстровані в 5 регіонах України
Джерело: [64].

Однак при розгляді компаній, засновниками якої є представники офшорів, потрібно звернути увагу на те, що не за всіма низькоподатковими юрисдикціями стоять українські резиденти. Це можуть бути іноземні бенефіціари, які стоять за “класичним” офшором, або ж можуть бути громадянами традиційних торгових

партнерів України – наприклад, Молдови чи Туреччини, операції з якими увійшли до розряду контрольованих в рамках трансфертного ціноутворення. [56]

Проаналізуємо фінансову сторону офшорної діяльності українських компаній та бізнесменів.

Згідно з витоком Panama Papers [18], всім відому українську кондитерську компанію "Конті" було виведено в офшор, бенефіціарами якої є Ігор Ахметов та Борис Колесніков. Фірма була зареєстрована в грудні 2014 року на Британських Віргінських островах.

Крім вже вищезгаданій компанії чинного президента України Володимира Зеленського в пункті 1.3, компанії в офшорах має і Петро Порошенко. Згідно з розслідувань Organised Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP) [65], Порошенко контролював щонайменше 6 офшорних компаній зареєстрованих в Панамі та Британських Віргінських островах, які обробляли багатомільйонні транзакції. Ще 11 компаній, виявлених журналістами, також пов'язані з бізнес-імперією експрезидента.

Компанія ТОВ "Ліки України" створена у вересні 2018 року. За даними журналістів [66], аптеки, лабораторії, житловий фонд компанії оцінений у понад 140 млн. гривень. Серед бенефіціарів ТОВ "Ліки України" є компанія зареєстрована в Белізі. [67]

Одеська компанія "Телекомунікаційні технології" утворена у 2001 році. Зареєстрована на кіпрську компанію «Panoramicbit Limited», а бенефіціаром є Мараховський Павло та однойменна фірма «Panoramicbit Limited», прописана в Дубаї (ОАЕ).

Власник «Епіцентру» Олександр Герєга через мережу офшорних компаній веде бізнес в окупованому Криму. Сімейна пара Герєг володіє п'ятьма кіпрськими компаніями, одна з яких – Edlagor Enterprises Limited – володіє мережею будівельно-господарських магазинів у Сімферополі і Севастополі – вона зветься «Новацентр К». Олександр Герєга заперечує належність Edlagor Enterprises до групи «Епіцентр». [68]

Юридичні компанії Cititrust і Trident Trust дезінформували фінансовий моніторинг декількох країн про власників «прокладок», через які пройшли сотні мільйонів доларів з «ПриватБанку». Белізький Jarvis Trading Limited був позичальником «ПриватБанку» аж до моменту його націоналізації. Загальна сума кредитного портфеля цієї компанії перевищила 350 млн. дол. США. Кіпрська влада цікавилися особистістю кінцевого бенефіціара Ravenscroft Holdings, але Trident Trust проігнорував запит. Виявилося, що компанія була записана на Олега Гниненка. Людина з таким самим ім'ям з 2013 року входить до складу правління Нікопольського заводу феросплавів з орбіти Ігоря Коломойського. Ravenscroft Holdings перерахувала 12,5 млн дол. США на американські банківські рахунки Optima International, яку асоціюють з Коломойським. [68]

Проведений аналіз показав, що офшорна діяльність українських суб'єктів господарювання негативно впливає на національний добробут через маневрування капіталом між афілійованими структурами за допомогою трансфертного ціноутворення та посилення їхньої офшоризації з використанням транскордонного руху товарів, послуг і факторів виробництва, що призводить до скорочення податкових надходжень до бюджету, збільшення масштабів транскордонного відтоку капіталу, посилення стратегічного контролю іноземних держав над виробничими потужностями України, а також суттєво підриває національну податкову безпеку, макроекономічну й соціальну збалансованість.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі ми розглянули офшорні фінансові центри країн Латинської Америки та Карибського регіону які є важливим елементом глобальної економічної системи. Їх формування і використання мають суттєвий вплив на стан національної економіки України та її місце у світовій економіці. Дослідження показує, що офшорні фінансові центри є невід'ємною частиною глобальної фінансової системи, пропонуючи клієнтам ряд переваг, включаючи податкові пільги, конфіденційність, гнучкість та інновації. Але вони також створюють багато проблем для світової економіки, зокрема: відсутність прозорості, ухилення від сплати податків, відмивання грошей, фінансування тероризму та зростання глобальної нерівності.

Останніми роками можна спостерігати певні позитивні зрушення в боротьбі з ухиленням від сплати податків пов'язані з посиленням податкового контролю, запровадженням міжнародних стандартів та інструментів обміну інформацією, розробкою та впровадженням ефективних механізмів протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутку з-під оподаткування. Проте це не заважає фізичним особам користуватись перевагами офшорних фінансових центрів для веденню власного бізнесу.

На основі аналізу 68 наукових джерел, присвячених темі офшорним фінансовим центрам Латинської Америки та Карибського регіону, можна зробити декілька висновків.

Перш за все, в сучасних умовах формування офшорних фінансових центрів не завершено, а продовжується у зв'язку з глобалізацією фінансових ринків та посиленням конкуренції між державами. Нові офшорні фінансові центри з'являються або внаслідок зміни законодавства вже існуючих держав, або внаслідок створення нових територій з особливим статусом.

Другим важливим висновком є те, що виявлення офшорних фінансових центрів є складним явищем, оскільки немає єдиного визначення чи стандарту для того, що вважається офшором. Різні держави та організації можуть мати різні списки офшорних зон в залежності від своїх інтересів і цілей. Найвідомішими є так звані «чорні списки» від FATF, ОЕСР, Oxfam тощо. Офшорні зони, як правило, характеризуються низьким оподаткуванням або його відсутністю, високим рівнем фінансової секретності, мінімальним регулюванням і лояльністю до іноземних компаній. Однак не всі країни з податковими пільгами є офшорними, і деякі офшорні країни можуть застосовувати певні обмеження або умови для своїх клієнтів.

Третій висновок полягає в тому, економіка країн Латинської Америки та Карибського регіону є досить різноманітною та нерівномірною у світовому масштабі. Досліджені країни мають значні природні ресурси, особливо у сфері енергетики, сільського господарства та кольорової металургії. Вони є залежними від світової економіки, тому що ці країни приваблюють іноземних інвесторів, які шукають низьке оподаткування, конфіденційність та гнучкість. Разом з тим країни Латинської Америки та Карибського регіону є вразливими для клімату, стихійних лих та світових економічних криз, що негативно позначається економіці цих країн.

Наступним висновком є те, що для заохочення інвесторів та нерезидентів податкові гавані країн Латинської Америки та Карибського регіону пропонують різні можливості для ведення бізнесу, зокрема участь в міжнародних комерційних операціях, таких як експорт-імпорт, трейдинг, лізинг, оптимізації податкового навантаження та уникнення подвійного оподаткування, захисту власності та активів від політичних ризиків, конфіскацій, судових позовів, а також створення фондів, трестів, страхових компаній та інших фінансових інститутів.

П'ятим висновком є те що, світова економіка залежна від офшорних фінансових центрів, тому що вони надають можливості для оптимізації податків, розширення географії бізнесу, залучення дешевого капіталу та уникнення державного контролю. Офшори також сприяють глобалізації фінансових ринків,

інноваціям та конкуренції. Однак, офшори також створюють ризики для світової економіки, такі як ухилення від податків, втеча капіталу, корупція, виведення активів, банкрутство та шахрайство. Офшори також можуть спричиняти фінансову нестабільність, як це сталося під час світової фінансової кризи 2008 року, коли багато проблемних цінних паперів були емітовані в офшорних зонах. Тому багато країн намагаються протидіяти офшоризації шляхом посилення механізмів контролю, обмеження доступу до офшорних зон, поглиблення міжнародного співробітництва та обміну інформацією.

Заключним висновком є те, що активне використання офшорів Україною зумовлена багатьма факторами, серед яких високе податкове навантаження, яке стимулює пошук шляхів для зменшення податкових виплат, низький рівень захисту прав власності та договорів в Україні, який підвищує ризик конфіскації, рейдерства, судових позовів та інших загроз для бізнесу, високий рівень корупції та недостатня прозорість державного управління в Україні, яка утруднює ведення легального бізнесу та сприяє поширенню схем та лобіювання тощо. Україна, як країна з високим рівнем офшоризації економіки, повинна активно взяти участь у міжнародних ініціативах з протидії негативним наслідкам офшорних фінансових центрів, а також розробити власну стратегію залучення і використання прямих іноземних інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Urry J. Offshoring. Cambridge: Polity press, 2014. 200 p.
2. A History of Tax Havens & Offshore Banking. *Offshore Consultants: Trusts, Company, Banking, Assets*. URL: <https://www.offshore-protection.com/offshore-blog/history-of-tax-havens>.
3. Congress of Vienna - Wikipedia. Wiki. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Congress_of_Vienna.
4. William J M. Tax Havens as Producers of Corporate Law. *Michigan Law Review*. 2018. P. 1081-90.
5. The Economist. Enduring charms. *The Economist*. URL: <https://www.economist.com/special-report/2013/02/14/enduring-charms>.
6. Offshore Banking History of Tax Havens' Evolution. *International Wealth*. URL: <https://internationalwealth.info/en/offshore-history-en/offshore-banking-history-of-tax-havens-evolution/>
7. List of the world's most notorious tax havens. *Worlddata.info*. URL: <https://www.worlddata.info/tax-havens.php>.
8. Financial Secrecy Index – Tax Justice Network. *Financial Secrecy Index – Tax Justice Network*. URL: <https://fsi.taxjustice.net/>.
9. Types of offshore jurisdictions in 2022 | InternationalWealth.info. *InternationalWealth.info*. URL: <https://internationalwealth.info/en/offshores-for-beginners/offshore-jurisdictions-what-are-the-types-of-offshore-zones-that-exist/>.
10. Palan R. History of tax havens. *History&Policy*. URL: <https://www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/history-of-tax-havens>.
11. Deloitte. *Deloitte*. URL: <https://www.taxathand.com/article/29553/Taiwan/2023/MOF-releases-updated-list-of-low-tax-jurisdictions-tax-returns-amended-for-CFC-rules>
12. Uncovering Offshore Financial Centers: Conduits and Sinks in the Global Corporate Ownership Network / J. Garcia-Bernardo et al. *Scientific Reports*. 2017. Vol. 7, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1038/s41598-017-06322-9>

13. Taxes on income, profits and capital gains (% of revenue) | Data. *World Bank Open Data* | Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/GC.TAX.YPKG.RV.ZS>.
14. Interregional training for measuring Illicit Financial Flows (IFFs). *Home UNCTAD*. URL: <https://unctad.org/node/36006>.
15. International Monetary Fund, International Financial Statistics and Balance of Payments databases, World Bank, International Debt Statistics, and World Bank and OECD GDP estimates. Foreign direct investment, net inflows (% of GDP). *Worldbank*. URL:
<https://api.worldbank.org/v2/en/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS?downloadformat=excel>.
16. Services share of GDP in LatAm by region | Statista. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/statistics/1070873/latin-america-caribbean-services-sector-share-gdp-region/>.
17. Mulder N. Latin America's entry in the global offshore services industry. *International Trade and Development Division (ECLAC) and University of Chile*. 2013. P. 7. URL: https://unctad.org/system/files/non-official-document/ditc_tncd_services2013_02_en.pdf.
18. Panama papers. *ICIJ Offshore Leaks Database*. URL: <https://offshoreleaks.icij.org/>.
19. Janský P., Meinzer M., Palanský M. Is Panama really your tax haven? Secrecy jurisdictions and the countries they harm 2022. *Wiley Online Library*. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/rego.12380>.
20. Singh M. Tax Havens: All You Need to Know. *Investopedia*. URL: <https://www.investopedia.com/articles/tax/09/tax-havens.asp>.
21. Overview. *World Bank*. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/caribbean/overview>.
22. GDP per capita (current US\$) - Bahamas, The | Data. *World Bank Open Data*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=BS>.

23. Breakingviews - Don't cry for tax havens, Cayman Islands. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/breakingviews/dont-cry-tax-havens-cayman-islands-2021-06-11/>.
24. The Bahamas: Selected Issues. *IMF Country*. 2017. International Monetary Fund, Report no. 17/315. URL: <https://www.imf.org/>.
25. The Bahamas - share of economic sectors in the gross domestic product 2021 | Statista. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/statistics/578622/share-of-economic-sectors-in-the-gdp-in-the-bahamas/>.
26. GDP per capita (current US\$) - Cayman Islands | Data. *World Bank Open Data | Data*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=KY>.
27. For Island of 500,000 Companies, Panama Leaks Unleash Storm. *Bloomberg - Are you a robot?*. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-04-06/for-island-of-500-000-companies-panama-leaks-unleash-storm>.
28. The Panama Papers: the enablers of financial secrecy know what they are doing - Tax Justice Network. *Tax Justice Network*. URL: <http://www.taxjustice.net/2016/04/04/15473/>.
29. Panama Papers: remarkable global media operation holds rich and powerful to account. *The Conversation*. URL: <https://theconversation.com/panama-papers-remarkable-global-media-operation-holds-rich-and-powerful-to-account-57196>.
30. Panama - GDP distribution across economic sectors 2021 | Statista. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/statistics/454648/panama-gdp-distribution-across-economic-sectors/>.
31. Excerpt: Black Money and Tax Havens by R Vaidyanathan. *Hindustan Times*. URL: <https://www.hindustantimes.com/books/excerpt-black-money-and-tax-havens-by-r-vaidyanathan/story-reKUEew6N5mTYavKMWdONL.html>.
32. Vietnam A. Nearshore vs Offshore vs Onshore: What Is The Difference?. *Medium*. URL: <https://agiletech.medium.com/nearshore-vs-offshore-vs-onshore-what-is-the-difference-ab194c644a68>.

33. ProZorro: 670 млн грн на "чорні" офшори. *Dozorro: Громадський контроль держзакупівель*. URL: <https://dozorro.org/blog/prozorro-670-mln-grn-dlya-chornih-ofshoriv>.
34. How Many Offshore Zones are There in the World?. *Bizonaire*. URL: <https://bizonaire.com/en/blog/article/how-many-offshore-zones-are-there-in-the-world--202.html>.
35. Extent of corporate tax evasion when taxable earnings and accounting earnings coincide. *Emerald Insight*. URL: <https://doi.org/10.1108/02686901211207474>.
36. James, Rupert T. D. W. Suspect Wealth – A Risk to Stability, Development and Sustainability: The case of Bermuda, the Turks and Caicos Islands, and Anguilla : doctoral thesis. *Cambridge*, 2019. 292 p. URL: <https://doi.org/10.17863/CAM.40530>.
37. Christensen, J. The looting continues: tax havens and corruption. *Critical Perspectives on International Business*. URL: [doi:10.1108/17422041111128249](https://doi.org/10.1108/17422041111128249).
38. Mechanisms of Functioning of Offshore Jurisdictions in the World System / T. Shynkar et al. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3601584.
39. Haberly D., Wójcik D. Global Financial Networks: What They Are and Where They Come from. *OUP Academic*. URL: <https://academic.oup.com/book/43101/chapter/361573635>.
40. Palan R., Murphy R., Chavagneux C. Tax Havens: How Globalization Really Works. *Jstor.org*. URL: <https://www.jstor.org/stable/10.7591/j.ctt28545x>.
41. World Bank Group. World Bank Appoints New Country Director for the Caribbean. *World Bank*. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2021/06/30/lilia-burunciuc-new-country-director-for-caribbean-countries>.
42. Hira A., Murata B., Monson S. Understanding Offshore Finance: The Panama Papers in Perspective. *Western Political Science Association*. URL: <http://www.wpsanet.org/papers/docs/anilhira.pdf>.
43. OECD. Centre For Tax Policy and Administration: Report on Abuse of Charities for Money-Laundering and Tax Evasion. *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/42232037.pdf>.

44. Foreign direct investment, net inflows as share of GDP. *Our World in Data*. URL: https://ourworldindata.org/grapher/foreign-direct-investment-net-inflows-as-share-of-gdp?country=OWID_WRL~Low+and+middle+income~Latin+America+and+Caribbean.
45. Alstadsæter A., Johannesen N., Zucman G. Who owns the wealth in tax havens? *Macro evidence and implications for global inequality*. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0047272718300082>.
46. Haberly D., Wójcik D. Tax havens and the production of offshore FDI. *Jstor.org*. URL: <https://www.jstor.org/stable/26159658>
47. How much money is in tax havens? - Tax Justice Network. *Tax Justice Network*. URL: <https://taxjustice.net/faq/how-much-money-is-in-tax-havens/>.
48. The scale of tax evasion by individuals. *Eutax*. URL: <https://www.taxobservatory.eu/repository/scale-of-tax-evasion-individuals/>.
49. European Parliament, Directorate General for Internal Policies Policy Department A: Economic and Scientific Policy 2017. *Offshore activities and money laundering: recent findings and challenges*. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/595371/IPOL_STU\(2017\)595371_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/595371/IPOL_STU(2017)595371_EN.pdf).
50. Nantes N. L. Tax havens: Positive and negative aspects. *Revista Científica Multidisciplinar Núcleo do Conhecimento - Confira!*. URL: <https://www.nucleodoconhecimento.com.br/wp-content/uploads/2020/12/Tax-havens.pdf>.
51. Are tax havens good? Implications of the crackdown on secrecy - *Journal of Economics*. *SpringerLink*. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s00712-018-0636-y>.
52. Policy priorities for Latin America and the Caribbean in 2023. *World Economic Forum*. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/01/2023-will-be-a-challenging-year-for-latin-america-and-the-caribbean-here-are-some-policy-priorities/>.
53. Про віднесення держав до переліку офшорних зон. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-2011-p#Text>.

54. Про затвердження переліку держав (територій), які відповідають критеріям, установленим підпунктом 39.2.1.2 підпункту 39.2.1 пункту 39.2 статті 39 Податкового кодексу України, та визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 р. № 977. *Офіційний вебпортал парламенту України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2017-п#Text>.
55. World Bank Open Data FDI Ukraine 1991-2021. *World Bank Open Data.* URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?end=2021&locations=UA&start=1992&view=chart>.
56. Оцінка обсягів прямих іноземних інвестицій, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) за 2010-2021рр. *Національний Банк України - Офіційний сайт.* URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_round_tripping_pr_2022-03-31.pdf?v=4.
57. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України (2015–2019). *Державна служба статистики України.* URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd_inv_new/p_inv/15-19/pi_reg_15-19_u.xlsx.
58. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Кіпр про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи. *Офіційний вебпортал парламенту України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/196_016/ed20121108#Text.
59. Валовий внутрішній продукт (2002-2022). *Мінфін.* URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>.
60. Державний бюджет України (2008-2023). *Мінфін.* URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/>.
61. Державний борг України (2009-2023). *Мінфін.* URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>.
62. Індекс інфляції (2000-2023). *Мінфін.* URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>.

63. Золотовалютні резерви України (2022). *Мінфін*. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/assets/2022/>.
64. “Офшорний” слід ділових регіонів України 2019. *YouControl*. URL: <https://youcontrol.com.ua/data-research/ofshornyy-slid-dilovykh-rehioniv-ukrayiny/>.
65. Former Ukrainian President Poroshenko Secretly Controlled Offshore Firms that Banked at Austria’s Raiffeisen - *OCCRP*. *OCCRP*. URL: <https://www.occrp.org/en/investigations/former-ukrainian-president-poroshenko-secretly-controlled-offshore-firms-that-banked-at-austrias-raiffeisen>.
66. Цинічно і хитро: на Чернігівщині зухвало «віджали» потужне комунальне підприємство. *ЧЕline*. URL: <https://cheline.com.ua/news/society/tsinichno-i-hitro-na-chernigivshhini-zuhvalo-vidzhali-potuzhne-komunalne-pidpriyemstvo-163160>.
67. Ухвала суду № 82710673, 01.07.2019, Господарський суд Кіровоградської області. *Youcontrol*. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/82710673/>.
68. Петрушко Л. Пандорі і не снилося. Журналісти розкрили офшорні угоди сотні світових лідерів, політиків і бізнесменів. Головне з глобального витоку про офшори – *Forbes.ua*. URL: <https://forbes.ua/news/pandore-i-ne-snilos-zhurnalisty-raskryli-ofshornye-sdelki-sotni-mirovykh-liderov-politikov-i-biznesmenov-glavnoe-iz-globalnoy-utechki-ob-ofshorakh-04102021-2524>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Табл.1 – Список країн-офшорів визнані міжнародними організаціями з податковими особливостями за 2023 р.

Країна	Oxfam	FATF	EU	IMF	CBI	FSI Rank	Податок на прибуток підприємств	Податок на доходи
Сінгапур	✓			✓		3	21.0%	37.9%
Швейцарія	✓					2	28.8%	22.0%
Гонконг *	✓			✓		4	21.9%	36.2%
ОАЕ	✓	✓			✓	8	15.9%	відсутній
Люксембург	✓			✓		5	20.4%	32.0%
Кайманові острови*	✓	✓		✓		14	відсутній	відсутній
Багамські острови	✓		✓		✓	22	33.8%	відсутній
Британські Віргінські острови	✓			✓		9	відсутній	відсутній
Вануату	✓		✓		✓	112	8.5%	відсутній
Нідерланди	✓			✓		12	41.2%	30.6%
Панама		✓	✓			18	37.2%	30.8%
Ірландія	✓			✓		27	26.1%	45.1%
Мальта	✓				✓	38	44.0%	34.4%
Бермудські острови *	✓			✓		49	відсутній	відсутній
Ангілья *	✓		✓			58	відсутній	відсутній
Бахрейн	✓				✓	60	13.8%	0.5%
Barbados		✓			✓	63	35.6%	30.0%
Віргінські острови *	✓		✓			87	відсутній	відсутній

Гібралтар *	✓	✓				96	відсутній	відсутній
Острови Теркс і Кайкос *			✓		✓	120	відсутній	відсутній
Албанія	✓	✓				123	36.6%	15.4%
Антигуа і Барбуда	✓				✓	127	43.0%	10.7%
Тринідад і Тобаго	✓		✓			130	40.5%	28.5%
Гуам *	✓		✓			134	відсутній	відсутній
Палау	✓		✓				76.6%	8.8%
Кіпр					✓	15	22.4%	24.7%
Тайвань *	✓					17	відсутній	відсутній
Джерсі *	✓					19	відсутній	відсутній
Канада	✓					28	24.5%	55.8%
Малайзія					✓	39	38.7%	45.2%
Оман	✓					47	27.4%	2.6%
Маршалові острови	✓					51	65.9%	9.7%
Маврикій	✓					55	22.2%	23.9%
Йорданія		✓				65	28.6%	15.7%
Сент-Кітс і Невіс					✓	68	49.7%	15.5%
Філіппіни		✓				72	43.1%	36.6%
Аруба*	✓					75	відсутній	відсутній
Марокко		✓				79	45.8%	30.8%
Сейшельські острови					✓	89	30.1%	32.5%
Кюрасао	✓					90	відсутній	відсутній
Танзанія		✓				93	43.8%	26.3%
Самоа			✓			104	19.3%	13.7%

Сербія	✓					110	36.6%	14.3%
Чорногорія	✓					119	22.2%	відсутній
Фіджі			✓			121	32.1%	22.5%
Домініка					✓	128	32.6%	13.7%
Острови Кука	✓					131	відсутній	відсутній
Гренада					✓	132	47.8%	14.9%
Сент-Люсія					✓	133	34.7%	22.7%
Американське Самоа			✓			135	відсутній	відсутній
Науру	✓					139	відсутній	21.4%
Боснія і Герцеговина	✓						23.7%	8.1%
Фарерські острови	✓						відсутній	відсутній
Гренландія	✓						відсутній	відсутній
Ніуе	✓						відсутній	відсутній
Північна Корея		✓					відсутній	відсутній
Іран		✓					44.7%	19.3%
М'янма		✓					31.2%	13.2%
Буркіна-Фасо		✓					41.3%	23.2%
Камбоджа		✓					23.1%	25.0%
Демократична Республіка Конго		✓					50.7%	11.9%
Гаїті		✓					42.7%	відсутній
Ямайка		✓					35.1%	33.2%
Малі		✓					54.5%	35.4%
Мозамбік		✓					36.1%	37.8%
Сенегал		✓					44.8%	19.3%

Південний Судан		✓					31.4%	відсутній
Сирія		✓					42.7%	30.2%
Уганда		✓					33.7%	30.6%
Ємен		✓					26.6%	17.8%

Джерело: [7].

Рис. 1 - Країни - ОФЦ які увійшли до чорного списку Oxfam за 2023 р.

Джерело: [7].

Рис. 2 - Країни-ОФЦ які увійшли до чорного списку МВФ за 2023 р.

Джерело: [7].

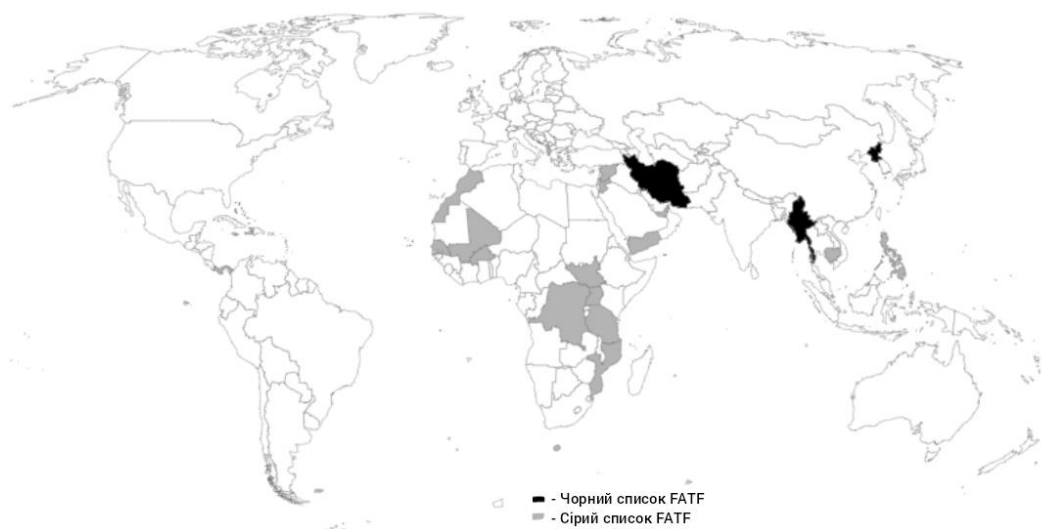

Рис. 3 - Країни-ОФЦ які увійшли до сірого та чорного списків FATF за 2023 р.

Джерело: [7].

Рис. 1 - Кількість офшорних компаній зареєстровані в 5 регіонах України

Джерело: [64].

КОРОТКИЙ ЗВІТ ПОДІБНОСТІ

Имя пользователя:
Європейської економіки і бізнесу Гончарова Анаста...

ID проверки:
1015119464

Дата проверки:
16.05.2023 19:06:30 CEST

Тип проверки:
Doc vs Internet + Library

Дата отчета:
16.05.2023 19:08:35 CEST

ID пользователя:
100005726

Название файла: Дзюбинський М І Офшорний сектор в економіці країн Латинської Америки

Количество страниц: 53 Количество слов: 12073 Количество символов: 90022 Размер файла: 1.54 MB ID файла: 1014801738

10.8% Совпадения

Наибольшее совпадение: 1.75% с источником из Библиотеки (ID файла: 1012448074)

5.32% Источники из Интернета 373 Страница 55

8.84% Источники из Библиотеки 454 Страница 57

0% Цитат

Исключение цитат выключено

Исключение списка библиографических ссылок выключено

0% Исключений

Нет исключенных источников

Модификации

Обнаружены модификации текста. Подробная информация доступна в онлайн-отчете.

Замененные символы 48